

Årsrapport

2014

LANDBRUKSDIREKTORATET

Innhold

DEL 1
LEDERS
BERETNING / 03

DEL 2
INTRODUKSJON TIL
VIRKSOMHETEN OG
HOVEDTALL / 06

DEL 3
ÅRETS AKTIVITETER
OG RESULTATER / 12

DEL 4
STYRING OG
KONTROLL / 35

DEL 5
VURDERING AV
FREMTIDSUTSIKTER / 40

DEL 6
ÅRSREGNSKAP / 44

DEL 1 LEDERS BERETNING

Vi er godt i gang med å skape en mer effektiv landbruksforvaltning etter sammenslåingen av Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning.

Leders beretning

Landbruksdirektoratet har gjort en solid innsats for å oppfylle målene som er satt for virksomheten. Jeg er fornøyd med den samlede måloppnåelsen i 2014. Vi er godt i gang med å skape en mer effektiv landbruksforvaltning etter sammenslåingen av Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning.

2014 var et år med store endringer for den sentrale landbruksforvaltningen. Fra 1. juli ble Landbruksdirektoratet opprettet og Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning ble nedlagt. Omstillingen har krevd økt innsats og til dels betydelig omprioritering av ressurser. Virksomheten har prioritert høyt arbeidet med å etablere og følge opp etableringen av Landbruksdirektoratet. Dette har medført at enkelte planlagte utviklings- og prosjektoppgaver er blitt skjøvet ut i tid eller satt på vent.

Selv om vi har vært under omstilling har vi hatt en stabil og jevnt over høy produksjon av tjenester. Tjenesteproduksjonen har hatt tilfredsstillende kvalitet og effektivitet.

Kjernen i Landbruksdirektoratets samfunnsoppdrag er å gjennomføre en samordnet, helhetlig og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket og landbruksbasert næringsmiddelindustri og handel.

I tillegg til å administrere ulike ordninger skal Landbruksdirektoratet være et støtte- og utredningsorgan for Landbruks- og matdepartementet, ha oversikt over utviklingstrekk i hele verdikjeden og bidra til erfaringsutveksling med næring og forvaltning.

Landbruksdirektoratet har lagt vesentlig vekt på å prioritere kjerneoppgavene i 2014 i tillegg til å gjennomføre sammenslåingen og etableringen av Landbruksdirektoratet. Utover dette har vi prioritert å bistå Landbruks- og matdepartementet med utredninger og støtteoppgaver. Jeg mener vi har prioritert ressursene godt og har klart å balansere de ulike hensynene på en rimelig balansert måte.

Landbruksdirektoratet har lagt vesentlig vekt på å prioritere kjerneoppgavene i 2014 i tillegg til å gjennomføre sammenslåingen og etableringen av Landbruksdirektoratet

JØRN ROLFSEN
Administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Alle vesentlige oppgaver og krav i tildelingsbrevene er gjennomført og oppfylt. Den samlede ressursbruken ble holdt innefor godkjent bevilgning.

Opplegget for styring og kontroll viser at systemer, rutiner og prosesser gjennomgående fungerer godt, og kan dokumenteres i tråd med reglementet for økonomistyring i staten.

Det har vært enkelte utskiftninger i ledelsen i 2014, men totalt sett har vi hatt god stabilitet og lav turnover blant sentrale medarbeidere. Sammen med et lavt sykefravær på henholdsvis 4,2 prosent i det som var SLF og 4,7 prosent i tidligere SRF har dette bidratt til at vi har kunnet konsentrere lederoppmerksomheten og arbeidsinnsatsen om de oppgavene vi er satt til å løse.

Fra mitt ståsted som øverste leder i det nye Landbruksdirektoratet er det tilfredsstillende å konstatere at ledere og medarbeidere på en god måte har bidratt til at årets oppnådde resultater jevnt over er gode selv om det har vært et krevende år med store endringer.

Målet med å etablere Landbruksdirektoratet er å oppnå en mer effektiv og robust landbruksforvaltning, og å styrke miljøet i Alta. På begge områder er vi godt i gang. Vi har utredninger og prosjekter for å finne ut hvordan vi bør styrke avdelingen i Alta med nye oppgaver, samtidig som vi skal organisere virksomheten slik at den blir så effektiv og brukerrettet som mulig.

Samtidig er vi inne i en spennende periode for reindriften. Arbeidet med å få balanse mellom reintallet og ressursgrunnlaget på Finnmarksvidda er inne i sitt mest intense. Dette er i virkeligheten en oppgave som kommer i tillegg til alminnelig drift. Det er vesentlig for å trygge omdømmet både for reindriftnæringen og for Landbruksdirektoratet at vi finner de gode, bærekraftige løsningene her – både på kort og lang sikt. Med reindriften kan Norge produsere mat av særdeles høy klasse basert på unike naturressurser. Vi prioriterer å lykkes med dette.

En mer effektiv forvaltning betinger moderne digitale løsninger som legger til rette for at våre brukere kan løse flest mulig oppgaver på egen hånd, når det passer for dem. Vi er i gang med viktig nyskaping både innen produksjonstilskudd og naturskade, samtidig som vi legger opp til nødvendig oppgradering av andre deler av våre fagsystemer.

Likevel – det er i hverdagen vi oppnår våre resultater. Gjennom en stabil og høy produksjon og små daglige forbedringer skaper vi den forvaltningen som er forventet av oss. For å lykkes er vi helt avhengig av dyktige, engasjerte og motiverte medarbeidere. Derfor legger vi stor vekt på å tilby en kombinasjon av spennende, krevende og ansvarsfulle arbeidsoppgaver og et fellesskap som fungerer godt.

Oslo, 13. mars 2015

JØRN ROLFSEN
Administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Alle vesentlige oppgaver og krav i tildelingsbrevene er gjennomført og oppfylt

DEL 2

INTRODUKSJON TIL VIRKSOM- HETEN OG HOVEDTALL

Landbruksdirektoratet forvalter de sentrale virkemidlene innen landbruks- og matpolitikken og er et støtte- og utredningsorgan for Landbruks- og matdepartementet.

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Landbruksdirektoratet er et direktorat under Landbruks- og matdepartementet. Det ble opprettet 1. juli 2014 etter at Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning ble slått sammen og lagt ned.

Det leveres felles årsrapport for Landbruksdirektoratet 2014, men regnskap 2014 gjøres opp separat for de to tidligere virksomhetene.

SAMFUNNSOPPDRAGET

Arbeidet med å lage en virksomhetsstrategi for Landbruksdirektoratet ble satt i gang høsten 2014 og blir slutført tidlig i 2015. Landbruks- og matdepartementet (LMD) har i budsjettproposisjon for budsjettåret 2014 formulert samfunnsoppdraget for hver av de to virksomhetene. Dette kan sammenfattes slik:

Landbruksdirektoratet forvalter de sentrale virkemidlene innen landbruks- og matpolitikken og er et støtte- og utredningsorgan for LMD. Det står sentralt å forvalte tilskuddsordninger og juridiske virkemidler brukerrettet og effektivt. Det samme gjelder kontroll, rådgivning og dokumentasjon. Landbruksdirektoratet skal ha oversikt over utviklingstrekk i hele verdikjeden, bidra til erfaringsutveksling med næringen og annen forvaltning, ha god kunnskap om resultatoppnåelsen for gjeldende politiske mål og gi innspill til LMD.

For å utføre samfunnsoppdraget best mulig har Landbruksdirektoratet et tett og godt samarbeid med andre statlige virksomheter, som for eksempel Mattilsynet, Norsk institutt for skog og landskap, Miljødirektoratet, Riksantikvaren, Toll- og avgiftsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå. I noen tilfeller skjer samarbeidet innenfor rammen av en egen samarbeidsavtale, i andre tilfeller uten.

Ansvar for forvaltningen av en betydelig del av landbruks- og matpolitikken er desentralisert til kommunene og til fylkesmannsembetene. Det er derfor også god kontakt og tett oppfølging overfor fylkesmannen for å sikre en god forvaltning.

For å utføre samfunnsoppdraget best mulig har Landbruksdirektoratet et tett og godt samarbeid med andre statlige virksomheter

Dialogen med næringsorganisasjonene innen jordbruk, skogbruk, reindrift og landbruksbasert matindustri er også god.

Landbruksdirektoratet er også sekretariat for flere styrer, råd og utvalg som har offentlige og halvoffentlige oppgaver innen landbrukssektoren.

ORGANISASJONEN

Kontorsteder er Oslo og Alta. Det er 221 ansatte i direktoratet ved utgangen av 2014 og til sammen 217,57 årsverk.

221

ansatte

Ledelsen 31. desember 2014

JØRN ROLFSEN
Administrerende direktør

REIDAR OLSEN
direktør
Avdeling landbruksproduksjon

MARIT JERVEN
direktør
Avdeling handel og industri

MAGNAR EVERTSEN
direktør
Avdeling reindrift

ÅSHILD EGERDAL
direktør
Avdeling administrasjon

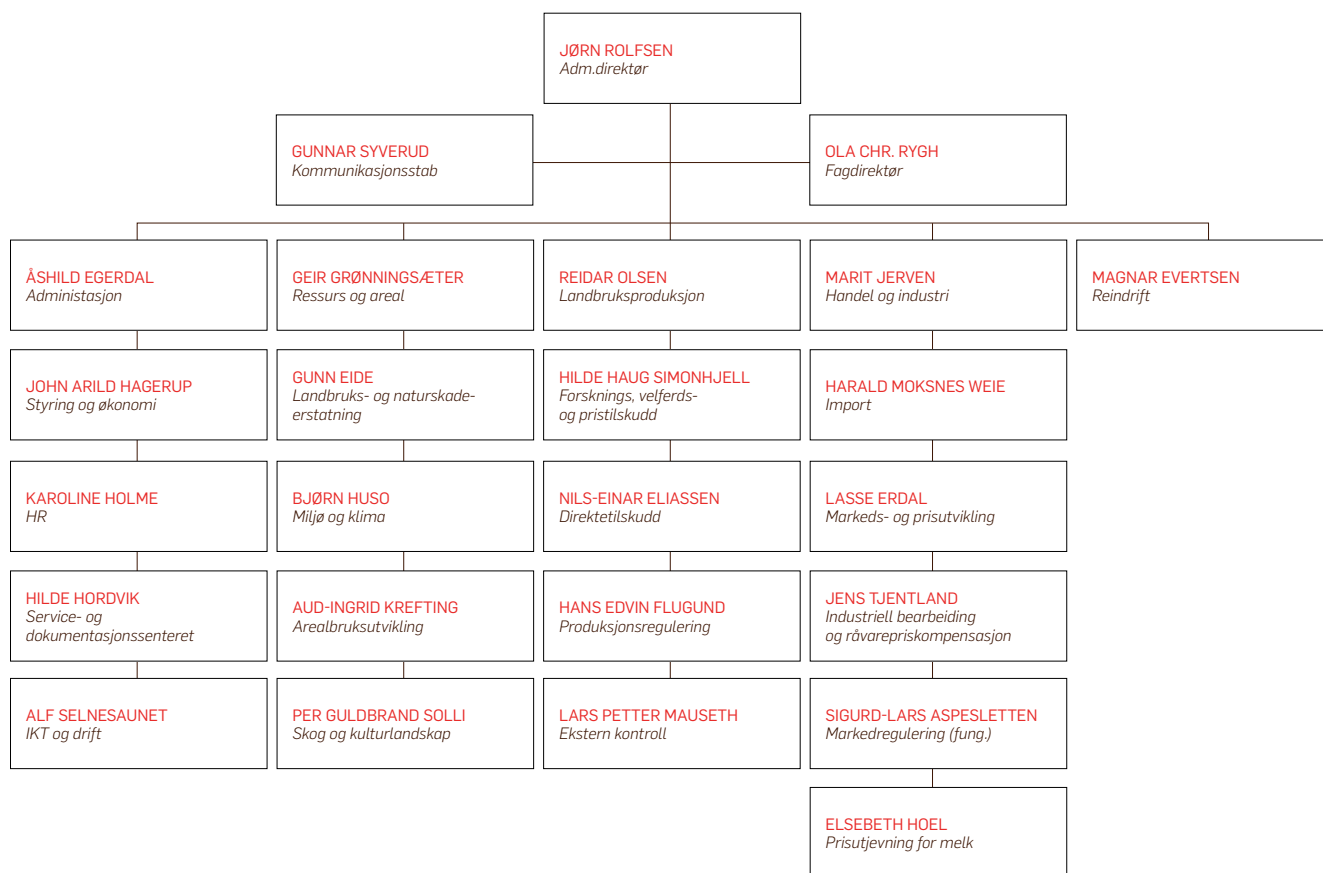
GEIR GRØNNINGSÆTER
direktør
Avdeling ressurs og areal

GUNNAR SYVERUD
Kommunikasjonsdirektør

Organisasjon 31. desember 2014

FORVALTNINGEN AV LANDBRUKS- OG MATPOLITIKKEN ER ORGANISERT I FIRE RESULTATOMRÅDER

Ressurs og areal

Resultatområdet for ressurs- og arealforvaltning skal bidra til å sikre ressursgrunnet for bærekraftig landbruk over hele landet. Arbeidsområdene omfatter utvikling og forvaltning av virkemidler og tiltak innen arealbruk, eiendom, miljø, klima, skogbruk, kulturlandskap og økologisk landbruk. Det samme gjelder forvaltning av erstatningsordningene i landbruket, sekretariatsoppgavene for naturskadeordningen, samt ansvaret for å koordinere samarbeidet med fylkesmannsembetene.

Reindrift

På dette resultatområdet ligger ansvaret for de sentrale reindriftpolitiske virkemidlene, både ressursmessige og økonomiske forhold. Forvaltning av reindriften og reindriften er sentrale oppgaver. Det ligger innenfor dette området å være sekretariat for Reindrifststyret, Reindriften utviklingsfond, Klagenemnda for reinmerkesaker og Markedsutvalget for reinkjøtt.

Landbruksproduksjon

Her ligger utvikling og forvaltning av inntekts- og velferdsordninger, de produksjonsregulerende virkemidlene melkekvoter og husdyrkonseksjon og en rekke mindre tilskuddsordninger, alle rettet mot primærprodusentene. Har sekretariatsoppgavene for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter, Forskningsmidlene over jordbruksavtalen og Klagenemnda for kvoteordningen. Ansvarlig for Landbruksdirektoratets eksterne kontroll.

Handel og industri

Sikker forsyning av landbruksbaserte matvarer og fôrråvarer er vesentlig for et stabilt matmarked, avsetning for norske jordbruksvarer til stabile priser og en godt fungerende matindustri. Resultatområdet markedsstiltak, handel og industri er med å legge til rette for dette gjennom å forvalte importvernet på landbruksvarer og ordninger rettet mot næringsmiddelindustrien, være sekretariat for Omsetningsrådet, og drive markedsovervåking.

Administrasjon

For en mest mulig effektiv landbruksforvaltning kreves gode systemer for økonomi og regnskap, drift og utvikling av IKT-systemer, andre fellestjenester som sentralbord og arkiv og en moderne personal- og organisasjonsutvikling. Høye krav til sikkerhet og gode muligheter for selvbetjeningsløsninger for brukerne er viktig.

Kommunikasjon

Mens noen av våre brukere forholder seg til oss flere ganger i året som en rutine, er andre berørt av våre ordninger kanskje en gang i livet. Uansett er god kommunikasjon en forutsetning for at alle skal oppleve god service. Landbruksdirektoratet sprer også kunnskap om ordningene vi forvalter og om næringene vi betjener.

Hovedtall

	SLF	SRF	Landbruksdirektoratet
Antall årsverk			217,57
Samlet tildeling post 01-99 (kr)	15 158 831 013	160 349 000	
Driftsutgifter (kr)	205 126 786	48 294 349	
Lønnsutgifter per årsverk (kr)	631 488	612 615	
Utnyttelsesgrad post 01-29 (%)	98	94	
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	58	56	

217,57

årsverk

DEL 3
ÅRETS
AKTIVITETER
OG
RESULTATER

Årets aktiviteter og resultater

Fra den offisielle åpningen av Landbruksdirektoratet 1. juli: (f.v.) adm. dir. Jørn Rolfsen, ordfører i Alta, Laila Davidsen, fungerende direktør i Avdeling reindrift, Ivar Ekanger og Magnar Evertsen, direktør i Avdeling reindrift fra slutten av september.

Landbruksdirektoratet ble opprettet

20. januar 2014 vedtok Regjeringen å slå sammen Statens landbruksforvaltning (SLF) og Statens reindrifftsforvaltning (SRF) til et nytt direktorat. 6. juni vedtok Kongen i Statsråd en kongelig resolusjon om at den nye virksomheten skal hete Landbruksdirektoratet. Det ble opprettet 1. juli 2014.

SRF og SLF opphørte som virksomheter samme dag. Landbruksdirektoratet overtok ansvar og plikter fra de to virksomhetene. Hensikten er å bidra til et bredere faglig miljø og styrket kompetanse for den sentrale reindrifftsforvaltningen, en mer effektiv forvaltning og en forenkling av landbruksbyråkratiet.

Arbeidet med å samordne virksomheten på flere områder er godt i gang i 2014 og har god fart inn i 2015

En styringsgruppe med representanter fra Landbruks- og matdepartementet, lederne i SLF og SRF og representanter for de ansatte, hadde ansvar for å forberede sammenslåingen. Styringsgruppen la frem sine konklusjoner i en egen rapport 25. juni. Rapporten understreker betydningen av å overføre oppgaver til Alta for å styrke denne avdelingen. Kontoret i Alta er organisert som en avdeling i Landbruksdirektoratet – Avdeling reindrift (ARD). En egen utredning er satt i gang for å finne gode løsninger som både bidrar til å styrke fagmiljøet i Alta og å effektivisere driften av Landbruksdirektoratet. På kort sikt har ARD en ekstraordinær arbeidsmengde knyttet til å tilpasse reintallet i Finnmark til det tilgjengelige ressursgrunnlaget. Det er tatt grep for å møte denne utfordringen.

Rapporten fra styringsgruppen slår også fast at sammenslåingen på kort sikt utløser ikkebudsjetterte merkostnader. Disse må dekkes inn gjennom omprioritering innenfor budsjetttrammene for SLF og SRF. LMD godkjente en omprioritering på 3 mill. kroner.

Det nye direktoratet ble offisielt åpnet i Alta 1. juli. Departementsråd i Landbruks- og matdepartementet, Leif Forsell, foresto den offisielle åpningen. 3. september møtte landbruks- og matminister Sylvi Listhaug hele det nye direktoratet under et åpningsseminar. Hun signaliserte store forventninger til hvordan det nye direktoratet skal løse oppdraget.

Arbeidet med å samordne virksomheten er godt i gang i 2014 og har god fart inn i 2015. På flere områder som felles IKT-løsninger, felles arkivsystem, felles regnskap og økonomi, var utredningene kommet langt ved årsskiftet. Det er besluttet å gjennomføre et organisasjonsutviklingsprosjekt som skal pågå i hele 2015. Dette prosjektet vil analysere en rekke forhold og legge til rette for en mer effektiv og rasjonell organisering.

En sammenslåing av to virksomheter krever betydelig innsats. Det har medført at flere planlagte eller påbegynte prosjekter ikke er kommet så langt som forutsatt i løpet av 2014.

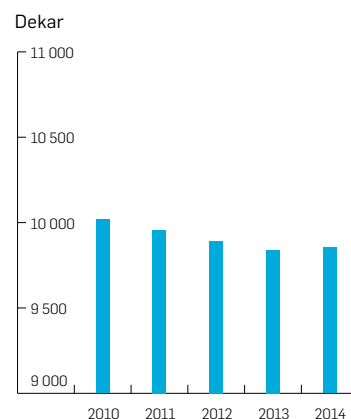
Utredninger og forskriftsendringer

Landbruksdirektoratet skal bidra til å videreutvikle regelverk slik at de landbrukspolitiske mål kan nås. Det er også ønskelig at virkemidlene utformes slik at det blir enkelt for landbruksforetakene å innrette seg etter regelverket, og slik at det legges til rette for en effektiv og god landbruksforvaltningen.

Direktoratet skal også arbeide for at søknads- og saksbehandlingssystemene blir effektive og sikre.

Direktoratet spiller årlig inn forslag til LMD for videreutvikling av regelverk og forvaltningssystem. Hovedleveransen for jordbruksoppgjøret skjer 15. februar der de tema som kan være grunnlag for drøftinger i kommende jordbruksoppgjør

JORDBRUKSAREAL
I DRIFT

har en særlig vekt. Samme dato er ofte også frist for utredninger som partene bestilte i foregående jordbruksoppgjør.

UTREDNINGSOPPDRAG TIL JORDBRUKSOPPGJØRET 2014

- Vurdering av særskilte temaer innenfor velferdsordningene (SLF-rapport nr. 11/2014)
- Gjennomgang av tilskuddsordningen for veterinære reiser (SLF-rapport nr. 12/2014)
- Utredning om bruk av Husdyrregisteret for storfe i tilskuddsforvaltningen (SLF-rapport nr. 13/2014)
- Forslag til endringer i forvaltningsregimet for produksjonstilskudd og avløsertilskudd (SLF-rapport nr. 14/2014)
- Evaluering av miljøplan (SLF-rapport nr. 10/2014)
- Evaluering av Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Oppsummering og anbefalinger fra sekretariatet.

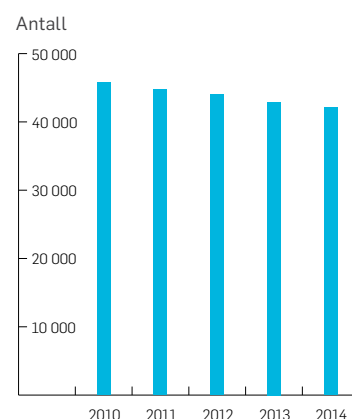
Utredninger/rapporter der SLF bisto arbeidsgrupper

- Utredning av endring av produksjonstilskudd for sau/lam og geit/kje
- Vurdering av nye tilskudd til grøntsektoren
- Utredning av jordbruksarealer med driftsulemper

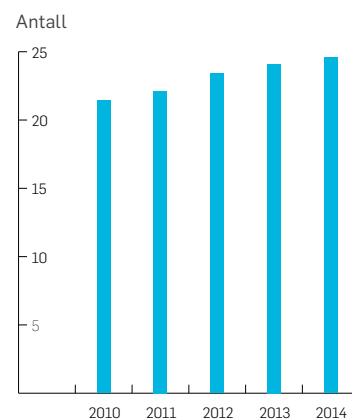
Ut over dette er det gjennomført en rekke utredninger og forskriftsarbeider/forskriftsendringer

- Videreutvikling av PT forskriften. Endret 19.12.14. Nødvendige endringer i IT-system, veiledning til søkere og forvaltning klargjort for søknadsomgangen i januar 2015
- Kvalitetssikring av soneinnplassering DT melk og kjøtt og driftssenter i L.reg
- Utvikle retningslinjer og rutiner for Landbruksvikarordningen
- Tiltak for å redusere saksbehandlingstiden på klagesaker
- Utrede endringer i dyretilskudd til økologisk produksjon
- Utredning av konsekvensene ved endringer i tilfeller som avløsning ved sykdom skal omfatte
- Gjennomgang av Fylkesmannens dispensasjonspraksis knyttet til tidligpensjonsordningen
- Avklare rutiner med Mattilsynet i tilknytning til dyrevelferdssaker. Avtale inngått om informasjonsutveksling mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen
- Analyse av resultater fra kontroller PT/AVL og oppfølging av avvik
- Økologisk landbruk – sammenstille kunnskap om miljøeffekter
- Avlingssvikt – forenkling av ordningen
- Tilskudd til såfrøproduksjon – utarbeide forslag til ny forskrift

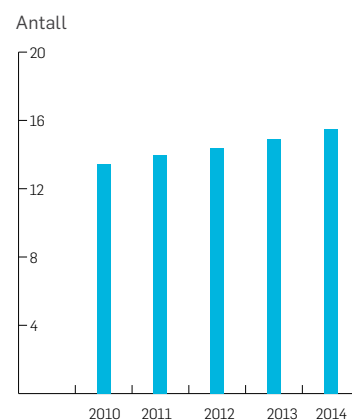
ANTALL FORETAK SOM SØKTE PRODUKSJONSTILSKUDD

GJENNOMSNITT ANTALL MELKEKYR PER BRUK

GJENNOMSNITT ANTALL AMMEKYR PER BRUK

- Gjennomgang av forskriften om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon
- Skogbruk – skogplanting og gjødsling som klimatiltak, sammen med Miljødirektoratet

Fagsystemet for beregning av satser for innfrakttilskudd på kjøtt er lag om. Dette er en oppfølging av svakheter som ble avdekket under en evaluering i 2013.

Saksbehandlingstiden på klagesaker er redusert til om lag et halvt år.

6 AV 7 SØKNADER KOM DIGITALT

Foretak som driver jordbruksproduksjon, må søke om produksjonstilskudd to ganger årlig. Kommunene behandler søknadene og skal føre kontroll med dokumentasjonen. For en mest mulig effektiv saksbehandling – både for den enkelte søker og for forvaltningen – er det lagt til rette for å søke digitalt.

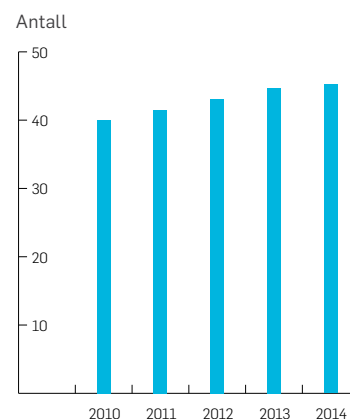
I 2014 var om lag 86 prosent av søknadene digitale. Det er en liten prosentenhetsøkning i 2014.

FØRSTE SØKNADSRUNDE FOR FYLKESMANNEN

Reindriftsavtalen 2014-2015 var på 109,5 mill. kroner.

I 2014 er det utbetalt 91,4 mill. kroner i tilskudd og tiltak over Reindriftens utviklingsfond. 566 siidaandeler mottok støtte. Fra 2014 behandler fylkesmannen tilskuddssøknadene. Alle siidaandeler plikter å gi melding innen 10. april om driften i siidaandelen – hvem som eier rein i siidaandelen, antall dyr og tilgang/avgang av dyr i løpet av siste driftsår.

**GJENNOMSNITT ANTALL
AVLSPURKER PER BRUK**

Markedet for landbruksvarer

I 2014 ble det importert landbruksvarer for 53,2 mrd. kroner – opp fra 49,6 mrd. i 2013, og den høyeste importverdien for matvarer som noen gang er notert. Landbruksdirektoratet har dermed gjort flere endringer for å gjøre administreringen av import og eksport av mat enklere.

Målprisene på jordbruksvarer, som fastsettes i jordbruksoppgjøret, forutsetter et marked med balanse mellom tilbud og etterspørsel. Når det er underdekning av norsk vare, skal Landbruksdirektoratet bidra med tiltak som legger til rette for import på like konkurransevilkår som tilsvarende norsk vare, slik at markedet blir justert mot balanse igjen. Med gjeldende priser på verdensmarkedet betyr det i praksis lavere toll enn når markedet er dekket av norskprodusert vare.

I tillegg administrerer vi multinasjonale og bilaterale avtaler knyttet til matvareimport. Disse avtalene forplikter Norge til å legge til rette for å importere bestemte mengder til lav eller ingen toll. Slike importkvoter er en begrenset rettighet som blir budt frem på auksjon, og fordeles etter førstemann-til-mølla-prinsippet, eller etter søknad.

Selv om det er fri import av landbruksvarer til Norge, med eller uten toll, består importen hovedsakelig av landbruksprodukter som ikke produseres i Norge. Eksporten av norske landbruksvarer økte med 16 prosent fra 2013 til 2014. I 2014 eksporterte vi litt over 800 000 tonn til en verdi av 8,25 mrd. kroner. Kosttilskudd med Omega 3 var den største eksportvaren i 2014, og dette var også varegruppen som økte mest i verdi fra 2013 til 2014.

TOLLADMINISTRERING

De fleste som henvender seg til Landbruksdirektoratet om tollnedsettelse gjør dette elektronisk via våre fagsystemer. I 2014 kom ca. 90 prosent av søknadene inn elektronisk.

Landbruksdirektoratet tilbyr automatisk saksbehandling for salg av importkvoter, registrering som auksjonsdeltager og kvoteuttak (tillatelse til å ta ut kvote som tidligere er tildelt), i tillegg til automatisk saksbehandling for RÅK-import (RÅK = råvarepriskompensasjon).

Det er avholdt 78 auksjoner for importkvoter i 2014, i tillegg til at fire importkvoter ble fordelt på annen måte. Totalt innbrakte auksjonskvotene nesten 235 mill. kroner, en økning på 5 millioner fra 2013. For kvotene som fordeles på auksjon var det 1 699 kvoteuttak. Dette var en nedgang på 12,2 prosent fra året før.

I 2014 ble det innvilget 3 825 individuelle tollnedsettelse, en økning på 8,2 prosent fra året før. Det ble utstedt 278 generelle tollnedsettelse i 2014, en betydelig nedgang fra året før.

RÅK-ORDNINGEN

- I 2014 ble det importert bearbejdede landbruksvarer (RÅK-varer) til en verdi av 10,1 mrd. kroner, en moderat økning fra 2013.
- Eksportverdien av RÅK-varer økte med 21,4 prosent fra 2013. Eksportverdien var på 2 mrd. kroner.
- Den norske RÅK-industrien er en vesentlig avtager av norskproduserte jordbruksråvarer. I 2014 økte kvantumet ferdigvarer som mottok tilskudd med 5 prosent. Dette skyldes at nye aktører begynte å søke om tilskudd dette året. Totalt ble det utbetalt 140 millioner kroner til 96 000 tonn ferdigvarer.
- Landbruksdirektoratet mottok ca. 15 500 råvaredeklarasjoner for bearbejdede produkter, hvorav nesten 15 000 kom elektronisk. Det var en nedgang i antall søknader på 21 prosent fra året før, og skyldes flere forhold, blant annet oppsplitting av varenumre i tolltariffen.
- Over 500 næringsaktører benytter ordningen RÅK-import. Ordningen RÅK-tilskudd har under 50 brukere.
- Gjennom året ble det gjort flere utredninger på dette området, blant annet om ordningen «utenlands bearbejding», om tollkvoter på røde bær, og en samfunnsøkonomisk analyse av nye fagsystemer. Det ble også laget en ny forskrift som fastsetter minstekvantum for avtak av norsk epleråstoff i industrien.

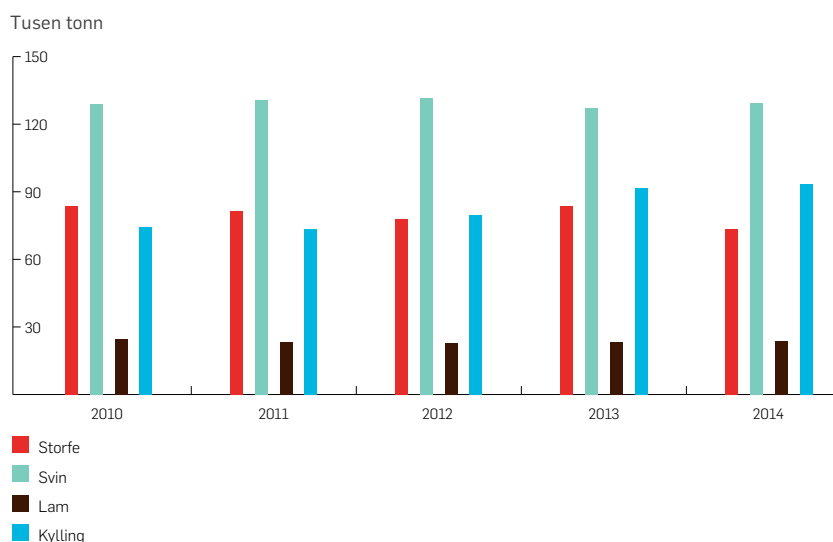

FORENKLING

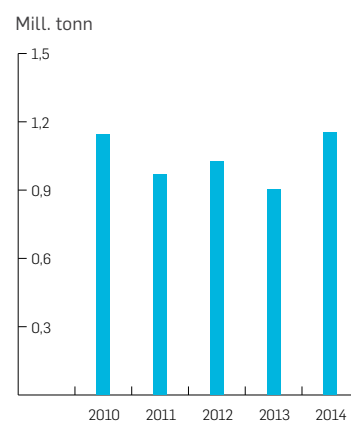
Den 1. juli 2014 ble systemet for elektronisk kvoteuttak lansert. Over 1 000 dokumenter fikk automatisk saksbehandling, og bidro til å frigi saksbehandlingsressurser.

I samarbeid avviklet tollmyndighetene og Landbruksdirektoratet det såkalte grønne vedlegget i tolltariffen. Importører må ikke lenger søke Landbruksdirektoratet om tollnedsettelse for disse produktene, da det er lagt opp til at importøren selv kan deklare varen direkte. Tollmyndighetene administrerer ordningen.

NORSK PRODUKSJON AV KJØTT

NORSK KORNPRODUKSJON

God balanse i flere markeder

Markedsreguleringen i melkesektoren ga god balanse i 2014, og bidro til et stabilt marked for melk som råvare. Omsetningsavgiften ble satt ned både i 1. og 2. halvår.

Landbruksdirektoratet forvalter flere ordninger der ikke-statlige midler benyttes til å regulere markedet.

PRISUTJEVNINGSORDNINGEN FOR MELK (PU)

Landbruksdirektoratet er forvalter og regnskapsfører for prisutjevningens ordningen for melk. I 2014 forvaltet Landbruksdirektoratet et budsjett på 1,6 mrd. kroner, og det ble utbetalt 1,55 mrd. kroner i tilskudd. Av tilskuddsutbetalingene gikk 60,4 prosent til ulike melkeprodukter for å utjevne melkeanvendelsen, 31,4 prosent ble brukt for å finansiere fraktordninger innenfor ordningen og 8,2 prosent gikk til konkurranserettede tiltak til meieriselskap utenom Tine og Normilk. Overskuddet for regnskapsåret 2014 var på 0,4 mill. kroner.

2014 var det første hele driftsåret hvor ordningen ble forvaltet ved hjelp av nettbasert rapportering til fagsystemet. Alle månedsrapporteringer fra meieriselskapene vedrørende tilskudd og avgifter ble behandlet elektronisk.

Totalt ble det anvendt 1,53 mrd. liter ku- og geitemelk til å produsere melkeprodukter, hvorav 92 prosent ble omsatt innenlands i 2014.

MARKEDSBALANSE MED LETTERE GRISESLAKT

Omsetningsrådet vedtok å kompensere for reduserte slaktevekter på gris for å oppnå redusert overskudd av svinekjøtt.

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

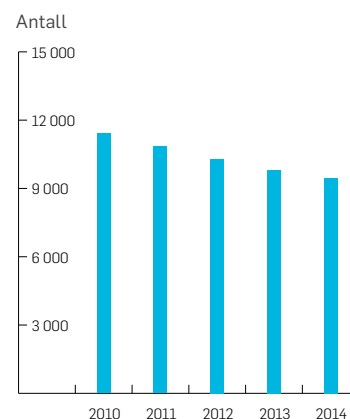
Landbruksdirektoratet har i 2014 vært rådgiver for videreutviklingen av kvoteordningen for melk. Dette gjelder særlig med hensyn til innspill og råd vi gir til Landbruks- og matdepartementet. Vi har vært opptatt av kontakten med meieriene, og legger til rette for hensiktsmessig datautveksling. Vi har også vært opptatt av kommunikasjons- og informasjonsflyt til produsentene, og har gjort tiltak for å få produsentene over på nettbaserte løsninger.

Det såkalte kvoteåret, de 12 månedene en tildelt melkekvote gjelder for, har vært avvikende fra kalenderåret. Landbruks- og matdepartementet besluttet å flytte starten på kvoteåret fra 1. mars til 1. januar. Det ble innført en overgangsordning som medførte minimale ulemper for de berørte melkeprodusentene.

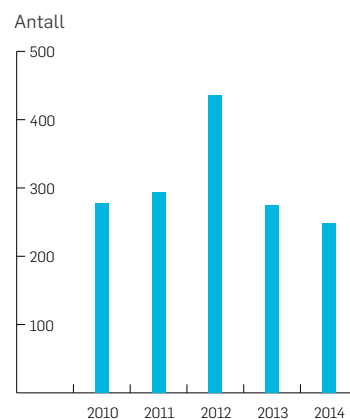
HUSDYRKONSESJONSORDNINGEN

Landbruksdirektoratet har i 2014 vært med på å videreutvikle husdyrkonsesjonsordningen. Dette resulterte blant annet i at det fra årsskiftet ble åpnet opp for større fleksibilitet i produksjonen til de med innvilget konsesjon. Landbruksdirektoratet har også utarbeidet nye satser for beregning av standardisert erstatning. Det er videre arrangert samling for saksbehandlere hos fylkesmannen for blant annet til å legge til rette for en ensartet praktisering av regelverket.

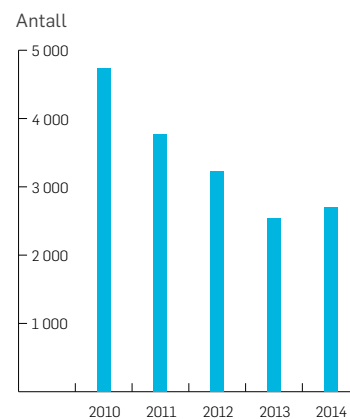
FORETAK MED MELKEKVOTE – KU

ANTALL PRODUSENTER SOM HAR SOLGT MELKEKVOTE – KU

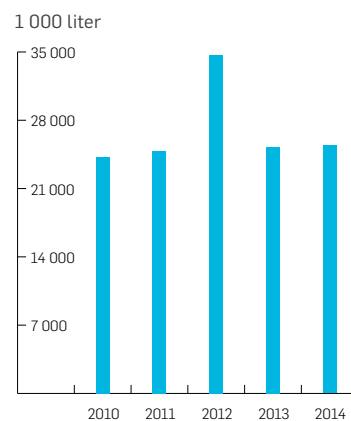
ANTALL PRODUSENTER SOM HAR KJØPT MELKEKVOTE – KU

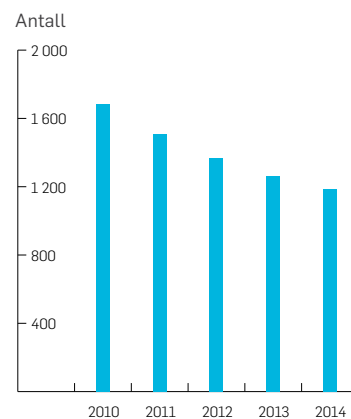
SEKRETÆR FOR MARKEDSBALANSERINGSUTVALGET

Regjeringen ønsker sterkere konkurranse i næringsmiddelindustrien, og satte derfor ned et utvalg for å gjennomgå markedsreguleringsordningen. 6. mars ble et bredt sammensatt utvalg på 11 personer nedsatt, ledet av Erling Hjelmeng, professor ved UIO. Sekretariatet på fem personer ledes av LMD, og Landbruksdirektoratet deltar med to medlemmer. Utvalget skal levere sin rapport 1. juni 2015.

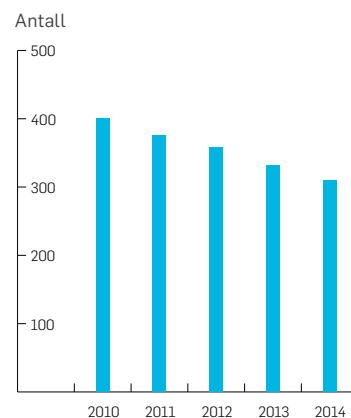
ANTALL LITER KJØPT
– BÅDE FRA STATEN OG PRIVAT

ANTALL
SAMDRIFTER

FORETAK MED
MELKEKVOTE – GEIT

Økologisk produksjon og forbruk

Landbruksdirektoratet følger opp utvikling av økologisk landbruk og omsetning av økologiske landbruksvarer. Innen 2020 skal 15 prosent av Norges produksjon og forbruk av mat være økologisk.

Det legges vekt på at økt forbruk skal skje på basis av norske varer for de produkter det er forutsetning for å produsere i Norge. Salget av økologiske produkter har utviklet seg positivt de siste årene, og potensialet for fortsatt økning er til stede.

ØKOLOGISKE UTVIKLINGSMIDLER

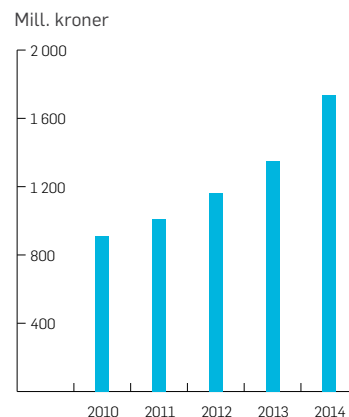
For 2014 ble det avsatt 32 mill. kroner til utviklingstiltak innen økologisk landbruk, hvorav 13 mill. til satsingen på foregangsfylker. Landbruksdirektoratet har gitt tilsagn om tilskudd til 37 prosjekter. Det er lagt særlig vekt på tiltak som bidrar til økt omsetning av økologiske produkter. Prosjekter som har fått utviklingsmidler er omtalt på Landbruksdirektoratets nettsider, der prosjektene presenteres med innhold, resultater og øvrig informasjon. Enkelte av de nye satsingene i 2014 er nærmere omtalt nedenfor:

- Som følge av særlig lav anvendelse og salgsandel av økologisk kjøtt, er det lagt vekt på tiltak som kan styrke videreføring og markedsføring. Det er innvilget midler prosjekter der det arbeides med utvikling av merkevarestrategier og nye former for kommunikasjon, distribusjon og salg. Dette gjelder blant annet prosjektene «Duggurd» (abonnement), «Urfe» (restaurantmarkedet) og «Lofotlam» (dagligvare). Flere prosjekter kan vise til bra salgsvekst og positiv oppmerksomhet i media.
- Alternative salgskanaler som andelslandbruk har i flere tiår vært utbredt i mange land. Først de siste årene har det kommet til Norge, og økte fra to gårder i 2008 til 15 i 2014. Telemarksforskning fikk i 2014 tilskudd til en utredning der det ble sett på hvilken betydning andelslandbruk kan ha blant annet i å fremme kunnskap om og forbruk av økologisk mat. Rapporten konkluderte med at andelslandbruk bidrar samlet sett til bred verdiskaping i landbruket, og kan bidra til å nå politiske målsettinger innen økologisk landbruk.

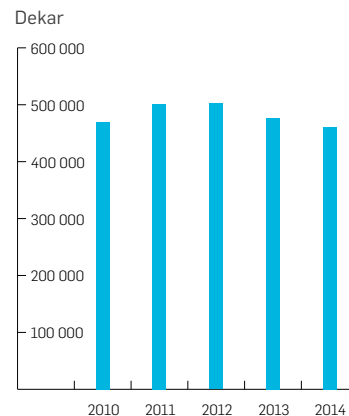
NASJONALT ANSVAR TIL FOREGANGSFYLKENE

I 2014 er satsingen på foregangsfylkene styrket. Det er etablert seks foregangsfylkeprosjekter for perioden 2014–2017. Foregangsfylkene arbeider med utvikling av økologisk produksjon og marked, og har hvert sitt fokusområde; jordkultur, produksjon og forbruk av frukt og bær, grønnsaker, korn, melk, og forbruk i storhusholdning. Deres nasjonale ansvar er styrket ved at det er lagt enda større vekt på informasjon og formidling av resultater og erfaringer.

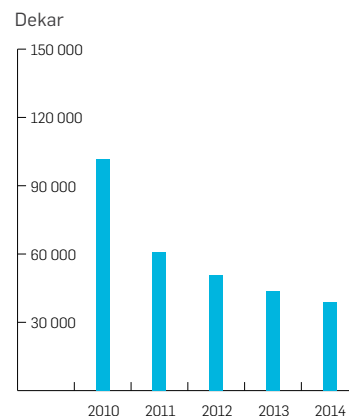
ØKOLOGISK OMSETNING

ØKOLOGISK AREAL

KARENSAREAL (FORBEREDES FOR ØKOLOGISK PRODUKSJON)

Miljøvirkemidler i jordbruket

Landbruksdirektoratet skal sikre en helhetlig forvaltning av miljøvirkemidlene i jordbruket, for å nå målet om bærekraftig ressursforvaltning og miljøvennlig drift. Regionale og lokale ordninger tilpasses miljøutfordringene i ulike deler av landet.

Gjennom nasjonalt miljøprogram skal Landbruksdirektoratet bidra til at det blir gjort miljøtiltak i jordbruket som ivaretar nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

I vannforskriften er det satt mål for miljøtilstanden i vann og vassdrag. Viktige oppgaver for Landbruksdirektoratet er å få økt kunnskap om påvirkning og tiltak knyttet til jordbruksdrift og oppfølging av arbeidet som gjøres i fylkene.

REGIONALE MILJØPROGRAM

I budsjettet for 2014 ble det satt av 432 mill. kroner til å ivareta kulturlandskap og redusere forurensning gjennom ordningene i regionale miljøprogram (RMP). RMP har fylkesvise tilskuddsordninger og omfatter særskilte miljøformål i landbruket, som avrenning til vassdrag, utslipp til luft, kulturlandskap, kulturminner, utmarksbeiting, biologisk mangfold og friluftsliv.

I 2014 ble det utbetalt regionale miljøtilskudd til 23.400 foretak, hvorav 780 beitelag. Ved søknadsomgangen i 2014 ble 75 prosent av søknadene levert elektronisk. Erfaringene fra andre året med den elektroniske løsningen er at den bidrar til å forenkle og effektivisere innlevering av tilskuddssøknader og er et godt verktøy for saksbehandlingen. Vi får bedre informasjon, blant annet ved at miljøtiltakene er kartfestet, og kan vurdere effekten av tiltakene bedre.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL)

Landbruksdirektoratet har fordelt 125 mill. kroner til fylkesmennene. Interessen for hydrotekniske tiltak og kulturlandskapstiltak er stor. Kulturminnefondet har sammen med Landbruksdirektoratet utarbeidet veiledningsmaterieil for de som ønsker å søke om tilskudd til å ivareta verneverdige bygninger. I jordbruksoppgjøret 2014 ble det avtalt endringer for SMIL som vil bli gjennomført i 2015.

Etter vedtak i jordbruksoppgjøret har Landbruksdirektoratet iverksatt ordningen med tilskudd til drenering. God drenering er nødvendig for gode avlinger, samtidig som risikoen for utslipp til luft og vann minimeres. Interessen for ordningen har vært noe lavere enn forventet.

KLIMA OG MILJØPROGRAMMET

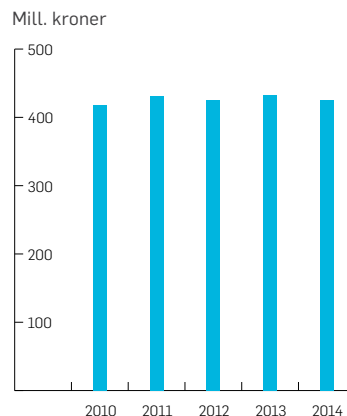
Programmet for klima og miljø skal bidra til ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket, og hadde i 2014 et budsjett på 18 mill. kroner, hvorav 6 mill. kroner ble fordelt til fylkesvise prosjekter. Landbruksdirektoratet mottok 51 søknader om støtte, hvorav 25 prosjekter er tildelt midler. Alle prosjekter som mottar støtte, blir presentert på direktoratets nettsider.

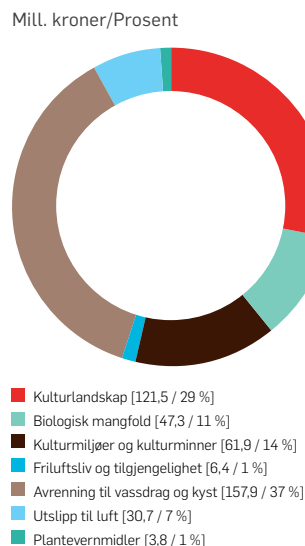
ARBEID MED NATUR- MANGFOLDLOVEN

Landbruksdirektoratet skal følge med på praktiseringen av naturmangfoldloven. Vi er godt i gang med å tilpasse landbrukets virkemidler, tilskuddsordninger og saksbehandling til loven. Vi veileder også kommuner og fylker om hvordan naturmangfoldlovens generelle bestemmelser skal anvendes i sektorlovgivningen for jordbruk og skogbruk.

REGIONALT MILJØPROGRAM – UTBETALT TILSKUDD

REGIONALT MILJØPROGRAM – FORDELT PÅ FORMÅL

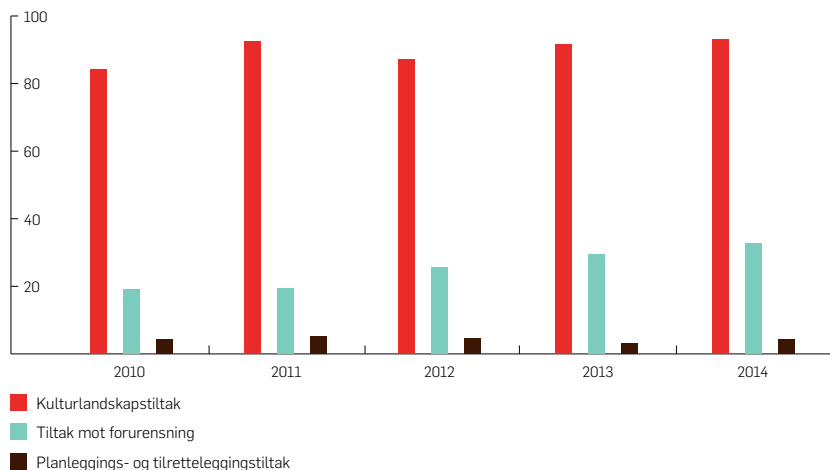
Utvikling og formidling av kunnskap er en viktig del av programmet. Landbruksdirektoratet arrangerte i 2014 to fagseminar for å belyse spørsmål rundt klimagassutslipp og klimatiltak i jordbruket. Ofte er det samsvar mellom miljø og klimatiltak og god agronomi. Det er behov for fortsatt kunnskapsutvikling på dette området.

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBRUKET

Det ble bevilget totalt 14 mill. kroner til skjøtsel og investeringer i 22 utvalgte kulturlandskap, hvorav 8 mill. kroner over jordbruksavtalen og 6 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet. Det har vært stor aktivitet i de utvalgte kulturlandskapene i 2014. Forvaltningen av ordningen og arbeidet i områdene har funnet sin form. Nyhetsbrev, fagsamlingen for forvaltningen i april og nettverkssamlingen på Lista i august viser et stort engasjement. Østlandsforsknings evalueringsrapport, samt direktoratenes oppsummering og videre anbefalinger for satsningen ble levert til jordbruksoppgjøret 2014.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL)

Mill. kroner

JORDBRUK I VERDENSARVOMRÅDER

Det er over jordbruksavtalen bevilget 3 mill. kr til kulturlandskapstiltak i verdensarvområdene Vestnorsk Fjordlandskap og Vegaøyen. Verdensarvstatusen her er avhengig av at det finnes aktive bønder som skjøtter kulturlandskapet. Det er kostbart og tidkrevende å få dyr ut til de ytterste øyene på Vega og i det bratte terrenget ved Geirangerfjorden og Nærøyfjorden. Tilskuddsordningen medvirker til å få beitedyr dit de ellers ikke ville vært og til å sikre landbruksdrift i disse områdene.

Erstatningsordningene i landbruket

I 2014 ble det totalt utbetalt vel 101 mill. kroner i erstatning. Landbruksdirektoratet arbeider kontinuerlig for å gjøre ordningene mer effektive og brukervennlige. Stadig flere benytter elektronisk søknad.

Erstatning gis til produksjoner som blir rammet av klimatiske skader eller sykdom.

Erstatningene fordelte seg på 82 mill. kroner etter klimaskader, 17 mill. kroner etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon og 2 mill. kroner ved tap av sau på beite. Det var få erstatningssaker i 2014, men vi behandlet uvanlig mange klage- og dispensasjonssaker, blant annet som følge av stort skadeomfang i 2013.

ENDRINGER FOR FLERE ORDNINGER I 2014

Nye regler for beregning av avlingssvikterstatning ved grovfôrtap ble fastsatt i 2014. Fylkesmannen og Bioforsk deltok i arbeidet. Målet har vært klare regler og det skal være enklere å søke og saksbehandle. Fagsystem og veiledningsmaterieell er oppdatert, og fagsamling om nye regler er gjennomført. I tillegg har Landbruksdirektoratet og berørte fylker samarbeidet om regeltolkning og likebehandling ved avlingssvikt i frukt- og bærproduksjon.

Ordningene «Erstatning for tap av sau på beite» og «Tilskudd til kvalitetstap i epler grunnet rognebærmøll» er nedlagt med virkning fra og med 2015, etter utredning og anbefaling fra oss.

DIREKTORATET GIR RÅD OG ANBEFALER FLERE FORENKLINGER

Landbruksdirektoratet har utredet forskrift om erstatning etter offentlig pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon i 2014. Forslag til enklere forskrift er levert til departementet. Fylkesmannen og Mattilsynet har vært involvert i arbeidet.

Direktoratet oversendte forslag til endringer og forenklinger i «Forskrift om tilskudd til frøavl» i 2014. Direktoratet har i perioden 2012-2014 gitt innspill til Mattilsynets samfunnsøkonomiske analyser av rød marg i jordbær, heksekost og pærebrann i frukttre.

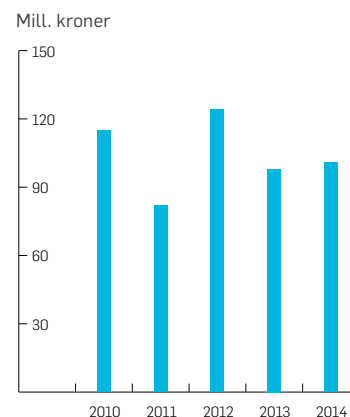
STADIG FLERE SØKER ERSTATNING ELEKTRONISK

Landbruksdirektoratet ønsker å tilby brukerne oppdaterte elektroniske tjenester. Andelen elektroniske søknader økte til over 40 prosent i 2014. For noen delordninger var elektronisk andel 80 prosent.

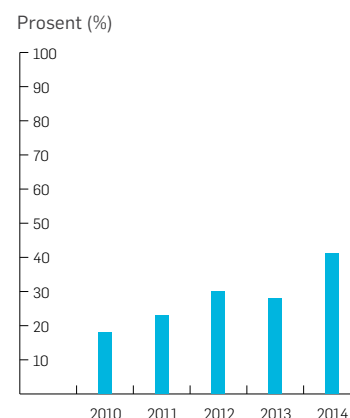
BEDRE PROGNOSE

Det er krevende å prognosere skadeomfang og bevilgningsbehov på erstatningsområdet, og mange saker behandles påfølgende år. Embetenes vurdering av skadeomfang og ressurser er det sentrale prognosegrunnlaget, styrket av data fra Norske Felleskjøp, Grønt Produsentenes Samarbeidsråd (GPS) og Norsk landbruksrådgivning. Landbruksdirektoratet har i 2014 videreutviklet og standardisert prognosemodellen.

UTBETALT
LANDBRUKSERSTATNING

ANDEL ELEKTRONISKE
SØKNADER FOR LANDBRUKS-
ERSTATNING SAMLET

SAMARBEID MED MATTILSYNET

Samarbeidsavtalen mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet skal sikre informasjons- og kompetanseutveksling og legge grunnlaget for bedre tjenester til brukerne. Samarbeidsavtalen ble revidert i 2014.

Oppfølging av reindriftsloven – bruksregler og reintall

I 2014 har to oppgaver hatt høy prioritet: Å få slutført arbeidet med bruksregler for reinbeitedistriktene, og å følge opp distrikter og siidaer som har et reintall over det fastsatte.

Hvert reinbeitedistrikt skal utarbeide bruksregler som skal sikre en økologisk bærekraftig utnyttning av beitene. Reglene utarbeides av distriktsstyret og godkjennes av fylkesmannen. De aller fleste av landets reinbeitedistrikt har i perioden 2009–2012 fått på plass godkjente bruksregler. Dette arbeidet har vært særlig krevende i de såkalte fellesdistriktene i Vest-Finnmark, de tre vår-, høst- og vinterbeitedistriktene. Landbruksdirektoratet har bistått med å utarbeide bruksregler også for disse distriktene. Ved utgangen av 2014 er arbeidet ikke slutført i ett av distriktene – 30B – midtre sone.

I bruksreglene skal det fastsettes høyeste reintall for distriktet, eventuelt også for siidaer innenfor aktuelt distrikt. Reintallet skal stadfestes og godkjennes av Reindriftsstyret. Er reintallet i distriktet høyere enn det fastsatte, så skal det reduseres, enten ved at siidaandelene blir enige om en reduksjonsplan, eller ved at Reindriftsstyret vedtar en plan om en lik prosentvis reduksjon for alle siidaandelene – forholdsmessig reduksjon.

Reindriftsstyret vedtok i 2013 pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintallet til i alt 231 siidaandeler i 22 distrikt/siidaer i Øst- og Vest-Finnmark. I løpet av 1–3 år, alt etter omfanget, skulle det gjennomføres forholdsmessig reduksjon av reintallet. Basert på opplysningene fra Melding om reindrift per 31. mars 2014, har Landbruksdirektoratet i 2014 fulgt opp vedtakene for siidaandelene med pålegg om reduksjon til fastsatt reintall innen 2014. Av fem distrikter som skulle ha gjennomført planen i løpet av 2013–2014, viste oppsummeringen et for høyt reintall for ett distrikt. Etter kontrolltelling høsten 2014, viste også dette distriktet å ha et lavere reintall enn fastsatt maksimum.

Siidaandeler med pålegg om reintallsreduksjon innen 2015, og som ikke er i rute med reduksjonsplanen, har fått påminnelse om avviket og mulige konsekvenser av å ikke forholde seg til gitte pålegg innen fristen som er satt.

I tilfeller hvor det er registrert at distrikter som fra 2013 til 2014 er kommet over det fastsatte reintallet, er det i første omgang sendt ut påminnelser om dette med henvisning til plikten om å redusere reintallet, eventuelt med frist for å utarbeide reduksjonsplan.

Ut fra oppgitte tall i Melding om reindrift våren 2014 og fastsatt øvre reintall, er det om lag 18 000 for mange dyr i Vest-Finnmark. Reduksjonen vil gjelde for 14 av de 25 distriktene innen reinbeiteområdet. Landbruksdirektoratet forventer da fortsatt nedgang i reintallet driftsåret 2014/15, som er det siste reduksjonsåret.

231 800

Antall registrerte tamrein
31. mars 2014

REINTALLET I NORGE

Det totale reintallet i landet var ved slutten av reindriftsåret 2013/14 på 232 000 dyr, en nedgang på vel 16 000 dyr fra året før. Med unntak av Vest-Finnmark reinbeiteområde, er reintallet i alle landets reinbeiteområder totalt sett under det fastsatte. Til tross for reduksjonen i Vest-Finnmark, er reintallet her samlet ca 22 prosent over det fastsatte.

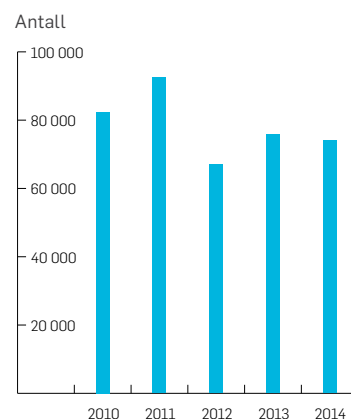
Reintallet i Norge

Område	Fastsatt reintall	Reintall 31.03.2013	Reintall 31.03.2014
Øst-Finnmark	70 650	75 000	69 100
Vest-Finnmark	78 150	106 100	95 800
Troms	14 800	12 800	12 300
Nordland	18 200	14 800	14 600
Nord-Trøndelag	15 900	14 100	14 100
Sør-Trøndelag og Hedmark	13 600	13 000	13 000
Tamreinlag	ikke fasts.	12 400	12 900
Totalt		248 200	231 800

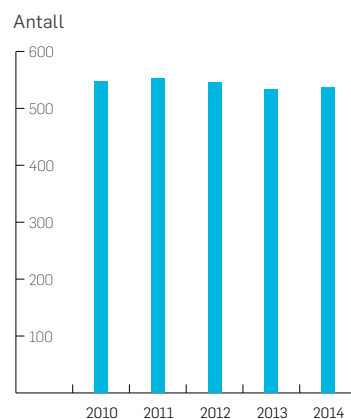
PROSJEKT FOR AREALBRUKSKART

Reindriftens arealbrukskart skal utvikles til å bli et helhetlig og dynamisk kart til bruk for reindriftsnæringen, offentlig forvaltning, planmyndigheter og utbyggere. Kartet er tiltenkt mange bruksområder innen forvaltningen. Arbeidet med å lage kartløsningen tar sikte på å inkludere reindriftsnæringen i et samarbeid for å vurdere kartets innhold, temalag og hvordan de presenteres. Norsk institutt for skog og landskap skal tilrettelegge for de tekniske løsningene som utviklingsarbeidet krever.

REINSDYR SLAKTET I NORGE

SIIDAANDELER I NORGE

Bærekraftig skogbruk

Landbruksdirektoratet skal bidra til å sikre en bærekraftig og miljøtilpasset utvikling av skogbruket. I 2014 har direktoratet særlig bidratt med virkemidler som bedrer rammebetingelsene for infrastruktur i skogbruket.

Det ble avvirket 9,91 mill. kubikkmeter tømmer i 2014, noe som er et rekordhøyt tømmerkvantum. Hovedforklaringen er stor etterspørsel på verdensmarkedet og god pris, særlig på sagtømmer. Eksport av tømmer fra Norge har økt markant. Etter nedleggelse av store papirfabrikker blir en lavere andel av tømmeret foredlet innenlands.

God infrastruktur er viktige rammebetingelser. Bevilgninger til skogsvei økte med 30 mill. kroner, til 100 mill. kroner. Det ble brukt 22 mill. kroner til tømmerkaier. To tømmerkaier fikk tilsagn om midler, Herre i Bamble og Søndenaeset i Vindafjord. De siste tre årene har tilsammen ti tømmerkai-prosjekter fått tilsagn om midler.

Vi registrerte økt skogkulturaktivitet i 2014. Dette skyldes både generelt høyere avvirkning og at foryngelsesplikten er fulgt opp bedre de siste årene. I 2014 ble det utbetalt totalt 71,3 mill. kroner i tilskudd til skogkultur, hvorav ungskogpleie og planting utgjorde henholdsvis 53 prosent og 33 prosent

Bruken av skogfond til investeringer i skogen var på 328 mill. kroner i 2014, en økning på 12 mill. kroner fra året før. Samlet innbetaling til skogfondet var 438 mill. kroner, en kraftig økning fra 2013. Hovedårsak til dette er nok en markant økning i avvirkingen, men det kan også tyde på at skogeierne i større grad er villig til å avsette midler til fremtidige investeringer, og ser at skogfundsordningen bidrar til svært gunstig finansiering. Landbruksdirektoratet har i 2014 etablert rutiner for sentral bruk av rentene fra skogfondet, og etablert et eget rentemiddelutvalg.

SKADER PÅ SKOG

Det har ikke vært omfattende stormskader på skogen i 2014. Imidlertid førte langvarig vind og tørke på barmark sist vinter til mye tørkeskader på skog. Særlig fra Vestlandet og nordover til Nordland. Nye plantefelt ble spesielt hardt rammet.

UTREDNINGSARBEID

Sammen med Miljødirektoratet og Norsk institutt for skog og landskap har Landbruksdirektoratet utredet hvordan gjødsling av skog og planting av skog på nye arealer kan gjennomføres som et gunstig klimatiltak. Et prosjekt for planting av klimaskog er i startfasen.

KONTROLLARBEID

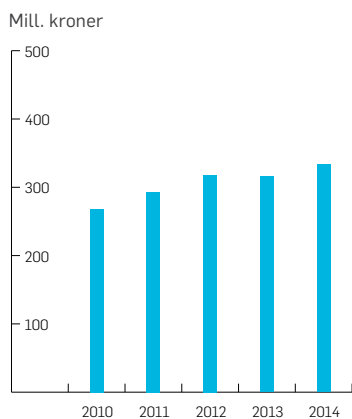
Resultatkontroll skogbruk og miljø viser at hogstarealene i større grad enn før er tilfredsstillende foryngnet. Samtidig viser kontrollen at det i all hovedsak er gjennomført miljøregistreringer eller føre- var vurderinger før hogst.

Kontroll av foryngelsesplikten viser at det plantes mer enn før. Men det er fortsatt et forbedringspotensial når det gjelder å få opp ny, tilfredsstillende skog på alle hogstfelter.

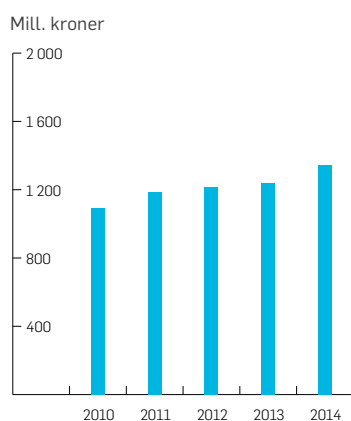
SKOGBRUKS- PLANLEGGING OG MILJØREGISTRERINGER

Det er økt interesse for skogbruksplanlegging med miljøregistrering. I 2014 ble det utbetalt ca. 23 mill. kroner til dette formålet og det forventes at utbetalingene vil øke i årene fremover. Det er spesielt positivt at økningen skjer i områder der det tidligere er vist liten interesse for skogbruksplanlegging.

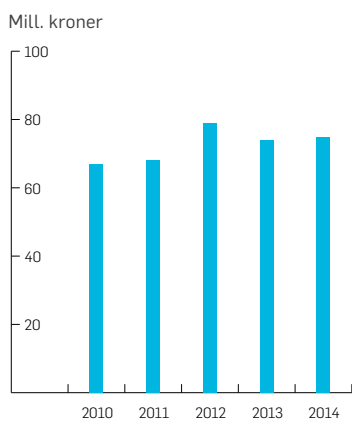
**UTBETALT
SKOGFOND**

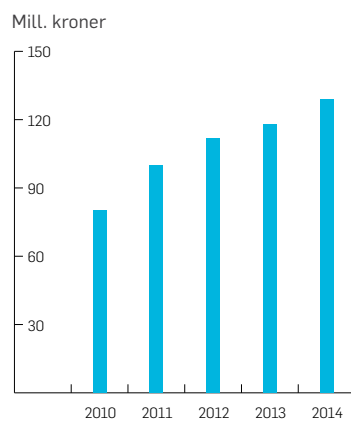
**INNESTÅENDE SKOGFOND
VED UTGANGEN AV ÅRET**

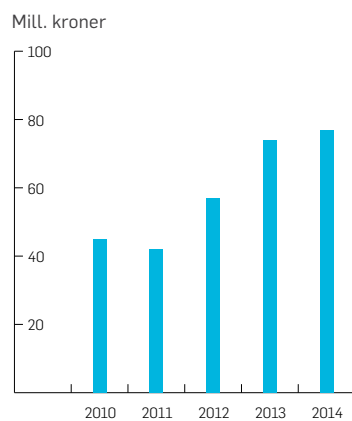
**TOTALT INVESTERT
I UNGSKOGPLEIE**

**TOTALT INVESTERT
I SKOGPLANTING**

**UTBETALT TILSKUDD
TIL VEIFORMÅL**

Jordvern og arealbruksutvikling

Landbruksdirektoratet skal følge opp juridiske virkemidler innenfor landbrukets areal- og eiendomspolitikk. Gjennom veiledning og samarbeid med andre etater, bidrar direktoratet til bedre ivaretagelse av landbrukets arealressurser.

Det er i hovedsak kommunen som forvalter jord- og konsesjonsloven. Fylkesmannen er klageinstans for kommunens vedtak. Landbruksdirektoratet er klageinstans i saker der fylkesmannen har omgjort kommunens vedtak, og i de sakene der fylkesmannen er førsteinstans.

Landbruksdirektoratet har i 2014 blant annet:

- Veiledet kommuner, fylkesmenn og privatpersoner om regelverket.
- Holdt åtte foredrag om reglene i jord- og konsesjonsloven for kommuner og fylkesmenn.
- Arrangert samling for juristnettverket, et fagnettverk for ansatte hos fylkesmannen.

Forskrifter om nedsatt konsesjonsgrense

For å hindre at eiendommer som bør brukes til helårsbolig blir brukt til fritidsformål, kan en kommune bestemme at reglene om konsesjonsfrihet uten boplikt helt eller delvis ikke gjelder. Forskrift om dette fastsettes av Landbruksdirektoratet etter søknad fra kommunen. Landbruksdirektoratet behandlet 6 søknader om dette i 2014. I fem kommuner ble forskriften opphevet. I den siste saken ble forskriften endret. Per. 31. desember 2014 hadde 58 kommuner slik forskrift.

Det er et stort behov for informasjon om lovverket. Vi bruker nettsidene aktivt for å veilede om gjeldende rett og om lovendringer. I tillegg besvarer vi henvendelser på telefon og e-post.

LEIEJORD OG DRIVEPLIKT

På oppdrag fra LMD har Landbruksdirektoratet i 2014 nedsatt og ledet en arbeidsgruppe som vurderer problemstillinger knyttet til leiejord og driveplikt. Gruppen vurderer også om bruk av leiejord og endringer i driveplikten kan ha konsekvenser for jordvernet, og om innføring av en egen vernehjemmel i jordloven kan ha effekt for jordvernet. Arbeidet skal slutføres innen 1. juli 2015.

SAMARBEID OG HØRINGER

Landbruksdirektoratet samarbeider med miljøforvaltningen i areal- og miljø saker. I 2014 startet vi opp med årlig direktørmøte mellom Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet. I 2014 har Landbruksdirektoratet avgitt 42 høringsuttalelser til forslag til verneområder etter naturmangfoldloven. Vi har også avgitt hørings svar til forskrift om fremmede organismer etter naturmangfoldloven, samt til endringer i naturmangfoldlovens kap. IV om fremmede organismer.

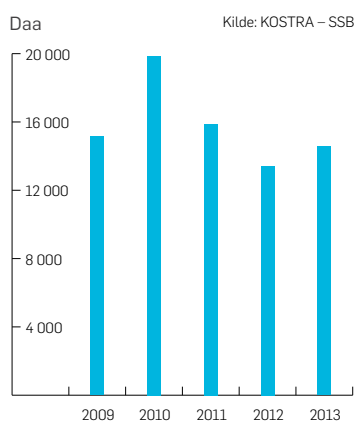
OMDISPONERING AV JORDBRUKSAREAL

Landbruksdirektoratet har ansvar for flere juridiske virkemidler, formidling av statlig politikk og informasjon knyttet til å ivareta arealressursene. I 2014 har vi arrangert nettverkssamling for fylkesmannsembetene, der viktige tema var arealforvaltning og jordvern. Presset på jordressursene er særlig stort i enkelte fylker, derfor er det i tillegg arrangert to dagssamlinger i Pressregionnettverket, som består av fylkene Rogaland, Sør-Trøndelag, Oslo/ Akershus og Østfold.

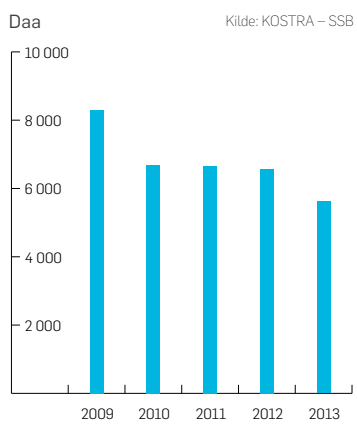
JORDVERN OG SAMFERDSEL

I 2014 har Landbruksdirektoratet gitt innspill til revidering av Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyse (V712). Landbruksdirektoratet ble også oppnevnt til å delta i en direktoratsarbeidsgruppe knyttet til det miljøfaglige faktagrunnlaget rundt valg av traséer for ny E16 og Ringeriksbanen.

TILLATT NYDYRKET AREAL

GODKJENT OMDISPONERT DYRKET JORD

Sekretariatsfunksjonene

Landbruksdirektoratet er sekretariat for flere offentlige styrever, råd og utvalg. Det betyr også at vi iverksetter mange av vedtakene.

Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og styret for forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA) innvilger til sammen om lag 200 millioner kroner i året til ulike forskningsprosjekter. De to styrene ser arbeidet i sammenheng. Sekretariatet utfører oppgaver i tråd med forskningsstyrenes (FFL og JA) formål og vedtak. Det innebærer å forberede saker for styrene, administrere og følge opp prosjekter, ha oversikt over økonomien og formidle informasjon om FoU finansiert av FFL og JA. Landbruksdirektoratet krever inn forskningsavgift til FFL.

Viktige saker for forskningsstyrene i 2014 har som tidligere år vært å sortere ut de forskningsprosjektene som skal få innvilget søknader om økonomisk støtte. Sekretariatet innstiller, styrene beslutter.

Det har vært gjennomført to kontaktmøter mellom FFL og JA og LMD. Det utarbeides egne årsrapporter for FFL og JA.

STATENS NATURSKADEFOND

Landbruksdirektoratet er sekretariat for styret og ankenemnda for Statens naturskadefond. I 2014 har sekretariatet forberedt 2 114 erstatningssaker. 1 393 saker er avgjort på styrets fullmakt, 721 er forberedt for styrebehandling. De siste årene har saksmengden ligget langt over gjennomsnittet.

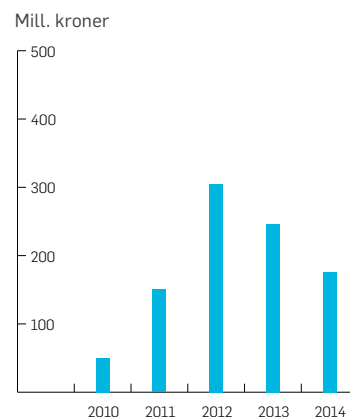
Spesielt for 2014 er også det høye tallet på klagesaker. 148 klagesaker etter naturskadeloven og 108 saker etter naturskadeforsikringsloven er forberedt for behandling i ankenemnda.

Når naturskaden inntreffer, er behovet for informasjon stort både hos privatpersoner, lensmenn, allmennheten og i kommuner. Vi gir derfor omfattende generell og individuell informasjon og veiledning om ordningen. Vi har også deltatt med innlegg på fire folkemøter i rammede kommuner, deltatt i møter med politisk og administrativ ledelse i fem kommuner og deltatt under statsrådets besøk i Aurland og Lærdal etter flommen i oktober.

Klage på lensmannsskjønn behandles gjennom overskjønn i tingretten. Landbruksdirektoratet har vært prosessfullmektig i 84 overskjønn og en overskjønnsanke i lagmannsretten. Vi har også samarbeidet med Regjeringsadvokaten i fem saker der ankenemndas vedtak er brakt inn for tingretten.

I 2014 vedtok Stortinget ny naturskadeerstatningslov som innebærer at Landbruksdirektoratet får et mer direkte ansvar for naturskadeerstatningen. Loven trer i kraft i 2017. I mellomtiden må vi utvikle informasjon, regelverk og veiledning til loven, og et nytt IKT-verktøy for elektronisk søknad om erstatning, saksbehandling og oppfølging. Arbeidet er i full gang.

TILKJENT NATURSKADEERSTATNING

OMSETNINGSRÅDET

Omsetningsrådet forvaltet i 2014 et budsjett på 650 mill. kroner, og behandlet 90 saker i løpet av året. De største utfordringene for markedsreguleringen var på egg og svin.

På vegne av Omsetningsrådet utbetalte Landbruksdirektoratet 13,9 mill. kroner til slakterier og 13,3 mill. kroner til enkeltprodusenter. Totalt er det betalt kompensasjon for 317 000 slaktegris og 1 527 tonn kjøtt. Slaktevekten er for disse redusert med 4,8 kg.

REINDRIFTSSTYRET

Reindriftsstyret er et forvaltningsstyre som er tillagt en rekke oppgaver med hjemmel i reindriftsloven. Styrets hovedoppdrag er å bidra til at myndighetene når de overordnede målene for reindriftspolitikken slik de er fastsatt av Stortinget. Det mest omfattende sakskomplekset er å få et reintall tilpasset det som er fastsatt som økologisk bærekraftig i deler av Finnmark.

Landbruksdirektoratet forbereder sakene for Reindriftsstyret og iverksetter styrets vedtak. I 2014 ble det behandlet 158 referatsaker – 92 styresaker og 36 saker der Landbruksdirektoratet er delegert beslutningsmyndighet av Reindriftsstyret.

UTVIKLINGSFONDET FOR SKOGBRUKET

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Utviklingsfondet for skogbruket. Fondet har som formål å fremme forskning, utvikling, informasjon og opplæring innen skogbruket. Årlige tildelinger ligger på 3,5-4 mill. kroner. I 2014 ble det tildelt 3,87 mill. kroner til 11 nye prosjekter og ett studiestipend.

ANDRE SEKRETARIATSOPPGAVER

Å være sekretariat for ulike styrever, råd og utvalg er en viktig del av Landbruksdirektoratets virksomhet. I tillegg til de som allerede er nevnt, er vi også sekretariat for Reindriftens utviklingsfond, Klagenemnd for merkesaker, Landbrukets utviklingsfond, Økonomisk utvalg og Markedsutvalget for reinkjøtt.

Kommunikasjon

En vesentlig del av Landbruksdirektoratets virksomhet er å spre kunnskap om ordningene vi forvalter og om næringene vi betjener. Derfor er god kommunikasjon vesentlig for å kunne lykkes.

For Landbruksdirektoratet er det et mål at det er enkelt for våre brukere å benytte seg av våre tjenester. Den mest effektive måten å gjøre dette på, er å ha en velfungerende nettløsning. Nettstedet www.landbruksdirektoratet.no er vår primære kanal for å kommunisere med brukerne.

Siden en så stor del av forvaltningen vi er ansvarlige for, blir gjennomført desentralisert hos fylkesmannen, er det også viktig å ha gode direktekanaler til fylkesmannsembetene. I 2014 ble en ny versjon av det lukkede nettet FM-nett åpnet. Landbruksdirektoratet er delegert ansvaret for at den landbruksfaglige delen av FM-nett er oppdatert.

I løpet av noen måneder sommeren og høsten 2014 ble det utlyst og gjennomført anbud og utarbeidet ny logo og ny designprofil til det nye direktoratet. I tross av vant anbudskonkurransen. Den nye visuelle profilen er godt mottatt, men det vil koste betydelig både med tid og penger å innarbeide logo og profil på alle flater. Arbeidet videreføres i 2015.

Statens landbruksforvaltning hadde som uttalt mål å utarbeide ny kommunikasjonsstrategi i løpet av 2014. Dette arbeidet ble satt på vent siden det i forbindelse med sammenslåingen ble besluttet at Landbruksdirektoratet skulle utarbeide en virksomhetsstrategi. Kommunikasjonsstrategien må understøtte virksomhetsstrategien. Arbeidet er gjenopptatt i 2015. Det samme gjelder for neste generasjons nettsted. Starten på å utvikle dette er skjøvet til 2015.

Nettstedene www.slf.dep.no og www.reindriftno.no var hver for seg svært godt kjent blant brukerne før sammenslåingen. Landbruksdirektoratets nettsted er foreløpig ikke like godt kjent blant brukerne, viser blant annet den årlige omnibussundersøkelsen blant bønder som Agri Analyse gjennomfører. 59 prosent av de som hadde svart på spørsmålet, kjente til vår nettside. Siste gang www.slf.dep.no ble undersøkt for, svarte 89 prosent det samme. Nytteverdien var også vurdert lavere for [landbruksdirektoratet.no](http://www.landbruksdirektoratet.no) enn for den gamle nettsiden, enda innholdet er mye det samme for landbrukets del. I 2014 var besøket på de to nettstedene til sammen på 783 907. Det er registrert 257 131 unike brukere. Vi har ikke tall som kan vise utviklingen fra året før.

Det er loggført rundt 150 mediehenvendelser i løpet av 2014. Ifølge medieovervåkingsselskapet Opoint var Landbruksdirektoratet nevnt i 3 555 mediasaker.

Godt språk i forvaltningen er et selvstendig mål. Landbruksdirektoratet avsluttet i 2014 et toårig klarspråk-prosjekt. Dette arbeidet har skapt motivasjon for et klart språk i det skriftlige materialet vi utarbeider. Det bør også fungere som et forbilde for arbeidet med å heve innslaget av nynorsk i våre tekster, og for å ha et høyere innslag av samiske tekster. Klarspråkarbeidet videreføres i de enkelte avdelingene som en del av ordinær drift.

DEL 4 STYRING OG KONTROLL

Styring og kontroll

Landbruksdirektoratet prioriterer høyt arbeidet med å etablere en god og helhetlig modell for internkontroll av virkemidlene vi forvalter. Modellen skal gi oversikt over hvor det er størst risiko for uønskede hendelser, slik at vi mest effektivt kan redusere risiko.

I 2013 satte Statens landbruksforvaltning i gang et prosjekt hvor alle virkemidlene ble risikovurdert ut fra tre forvaltningsmål som er spesielt rettet mot kontrollmulighetene. Vi har benyttet hjelpeverktøyet for risikovurderinger som Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har utviklet. Dette har vært svært nyttig i vårt arbeid. Resultatet forelå i april 2014 og ga en god oversikt over hvor risikoen var for de ulike virkemidlene.

Arbeidet ble i løpet av året tatt videre med en pilot i en fagseksjon. Flere mål er definert slik at vi har fått et helhetlig risikobilde av driften i en fagseksjon. Vi har bl.a. implementert informasjonssikkerhetsmål i risikovurderingene. Dette gir godt grunnlag for prioritering av så vel personell som av budsjett.

Hjelpeverktøyet er også introdusert for fylkesmannens landbruksavdeling. Vi har i samarbeid gjennomført risikovurderinger på tilsvarende måte som prosjektet som ble avsluttet i april. Risikoene varierer noe mellom fylkene som følge av lokale variasjoner og innretningen av de ulike virkemidlene som skal kompensere for dette.

Landbruksdirektoratet engasjerte i 2014 Deloitte AS til å bistå i arbeidet med å utarbeide en mislighetsprofil. Resultat forelå i november 2014, og arbeidet må følges opp i 2015.

Dette er viktige skritt i retning av å få etablert en god modell. Vi har valgt å begynne på laveste nivå og jobber oss oppover i organisasjonen, da vi mener at det er her vi kan se de mest konkrete effekter. Disse to tiltakene har til sammen gitt oss erfaringer vi tar med oss når vi i 2015 videreutvikler systemet for internkontroll.

Risikoene varierer noe mellom fylkene som følge av lokale variasjoner og innretningen av de ulike virkemidlene som skal kompensere for dette

KONTROLLTILTAK

Landbruksdirektoratet har en egen seksjon med hovedmål å inneha kontrollkompetanse og bistå fagseksjoner og fylkesmannens landbruksavdeling med denne for å sikre god kontroll i forvaltningen av virkemidlene. Seksjonen gjennomfører også kontrolloppdrag der det anses nødvendig. Kontrollene gjennomføres dels for å utvikle og korrigere egen internkontroll, og dels for å avdekke feil i søknader og rapporter med videre.

I 2014 har Landbruksdirektoratet avholdt kurs for medarbeidere hos fylkesmannens landbruksavdeling for å styrke kontrollkompetansen. Det har vært gjennomført kurs i risikovurderinger, kontrollplanlegging, forvaltningskontroller og regnskapskontroller. Kursene i regnskap har vært oppdelt i tre moduler, henholdsvis i grunnleggende regnskapsforståelse, kontroll av søknader med hjelp av dokumentasjon fra regnskap, og bruk av regnskapsopplysninger ved kontroll av driftsfellesskap. Sistnevnte modul gjennomføres i januar 2015.

I 2014 har seksjonen utført 14 kontroller hos foretak, og 20 kontroller av fylkesmannens forvaltning på grunnlag av risikovurderinger som er gjort. Vi har også utført en kontroll av et annet forvaltningsorgan. Det er iverksatt relevante tiltak for å rette opp det som kontrollene har avdekket. Noen forhold vil være enkle å rette på, mens andre forhold krever større prosesser for å kunne få til endringer.

SKJEMAER

I 2014 hadde Landbruksdirektoratet (tidligere SLF og SRF) 126 skjemaer rettet mot innbyggere og næringslivet, 42 av skjemaene kunne leveres digitalt. Direktoratet mottok i 2014 i om lag 313 000 skjemaer. Av disse ble ca. 113 000, eller 36 prosent, levert digitalt. Dersom det ses bort fra skjemaer for konsesjonsfrihet, hvor Landbruksdirektoratet forvalter regelverket, men skjemaflytprosessen er koplet opp mot Kartverkets tinglysingsprosess, er tilsvarende tall 123 skjemaer, og 42 som kan leveres digitalt. Sett bort fra konsesjonsskjemaene mottok direktoratet i 2014 ca. 196 000 skjemaer, hvorav om lag 113 000 eller 58 prosent ble levert digitalt. Landbruksdirektoratet avviklet i 2014 7 skjemaer, og slo sammen 6 skjemaer til 3.

INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

Denne delen av årsrapporten rapporterer de to tidligere virksomhetene separat fordi de har arbeidet etter ulike mål. Som IA-bedrift er det tre delmål å arbeide etter:

1. Størrelsen på sykefraværet
2. Mangfold og inkludering både for ulike etniske bakgrunner og for personer med en funksjonshemming
3. Oppnådd alder ved overgang til pensjon

Delmål 1

Delmål 1 for SLF var at sykefraværet ikke skal overstige 4 prosent i gjennomsnitt per år.

Delmål 1 for SRF var at sykefraværet ikke skal overstige 4,7 prosent i gjennomsnitt per år.

Det har vært gjennomført kurs i risikovurderinger, kontrollplanlegging, forvaltningskontroller og regnskapskontroller

Vi arbeider kontinuerlig med å forebygge og følge opp sykefravær, blant annet med hjelp av bedriftshelsetjenesten og ergonomiske tiltak. Vi tilrettelegger for medarbeidere i ulike livsfaser.

Treningskampanjen er et populært tiltak for å fremme helse og velvære. I underkant av halvparten av de ansatte deltok i ordningen i 2014. I tillegg til et aktivt bedriftsidrettslag har vi også gjennomført vår egen sykle/løpe/gå-til-jobben-konkurranse.

Vår vurdering av sykefraværet i SLF og SRF

SLF	Alle ansatte	Kvinner	Menn
Samlet sykefravær 2014	4,2	5,3	2,6
Legemeldt sykefravær 2014	2,7	3,6	1,4

SRF	Alle ansatte	Kvinner	Menn
Samlet sykefravær 2014	4,74	5,97	2,71
Legemeldt sykefravær 2014	2,82	3,72	1,36

Delmål 2

Landbruksdirektoratet er opptatt av å fremme mangfold og inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn. Vi tilrettelegger for dette gjennom personalpolitikken, rekrutteringsrutiner og samarbeid med NAV. Vi annonserer også ledige rekrutteringstillinger på Unge funksjonshemmedes jobbportal for personer med nedsatt funksjonsevne.

Delmål 2: å ansette minst tre personer med nedsatt funksjonsevne i ordinær stilling, eller tilbys arbeidspraksis innen utgangen av forrige IA-periode, et mål som ble nådd.

En av praktikantene SLF tok inn i 2012 har i løpet av 2014 fått fast stilling. SLF tok inn en ny praktikant i 2014.

Delmål 2 SRF: det er et mål å ha et mangfold av ulike personer ansatt i SRF. SRF har ikke ansatt personer med nedsatt funksjonsevne i 2014. Det har heller ikke vært noen inne for arbeidstrening. Ingen av søkerne til ledige stillinger har opplyst at de har nedsatt funksjonsevne.

Delmål 3

Delmål 3 i SLF var at gjennomsnittlig avgangsalder i perioden 2011–2013 skal være minst 65 år, et mål som ble nådd. Gjennomsnittsalderen for de som gikk av med pensjon i 2014 var på 66,5 år.

Vi tilrettelegger for medarbeidere i ulike livsfaser

Delmål 3 i SRF var at flere arbeidstakere mellom 50 og 67 år skal stå lengre i jobb, også de som er over 67 år. Ingen av SRFs ansatte pensjonerte seg i 2014. Gjennomsnittsalderen til de ansatte per 31. desember 2014 var på 46,4 år.

Vi inngikk en ny IA-avtale for Landbruksdirektoratet i desember 2014 for perioden 2015–2018.

SÆRSKILTE FORHOLD SOM GJELDER ÅRET

Landbruksdirektoratet har gjennomført jakt på tidstyver. I 2014 ble det arrangert en konkurranse blant seksjonene på huset om å finne de beste forslagene på tidstyver som ligger utenfor vår kontroll. Seks forslag ble meldt inn til Landbruks- og matdepartementet. I 2015 fortsetter jakten, med oppmerksomheten mer rettet innover mot egen virksomhet.

DEL 5
VURDERING
AV FREMTIDS-
UTSIKTER

Vurdering av fremtidsutsikter

Vi har valgt å dele våre vurderinger i tre hovedbolker – ett politisk nivå, ett nivå som går på regelverk og forvaltning og et siste nivå som går på organisering.

INTERNASJONALE RAMMEBETINGELSER

Det foregår flere prosesser internasjonalt som kan påvirke rammevilkårene for norsk landbruksproduksjon. Rammene for import er fastsatt i WTO-avtalen og EØS-avtalen i tillegg til flere bilaterale handelsavtaler. For at Landbruksdirektoratet skal oppfylle sine mål best mulig også på lengre sikt, er det vesentlig å følge forhandlingene om EØS-avtalens art. 19 tett. Tilsvarende er det viktig å følge de såkalte TTIP-forhandlingene om en friere handel mellom EU og USA.

Økt produksjon

Befolkningen i Norge vil fortsette å øke i overskuelig fremtid. Samtidig har jordbruksareal i drift gått ned det siste tiåret, produktivitetsutviklingen i planteproduksjonen (korn og gras) ser ut til å ha stagnert, og kapasiteten i produksjon av storfekjøtt er redusert – med økt import som konsekvens. Dette gir utfordringer for norsk matproduksjon og -forsyning.

Hovedutfordringen fremover blir å innrette virkemidlene slik at norske produksjonsressurser utnyttes effektivt, samtidig som vi ivaretar de positive gevinstene knyttet til helse, miljø og klima.

Vi har store utmarksbeiteressurser tilgjengelig for kjøttproduksjon, og i en del områder av landet er utnyttelsen av disse ressursene lav. Tradisjonell utmarksbeiting står også overfor store utfordringer blant annet på grunn av strukturendringer og kostnader knyttet til tilsyn, sanking og tap av dyr. Utmarksbeiting bidrar til å opprettholde landskapskvaliteter hele samfunnet er interessert i. Reindriftnæringen kan på en unik måte bidra til økt verdiskaping basert på utmarksressurser. Reinkjøtt er av samme grunn et unikt og etterspurt produkt.

En markant tilvekstøkning i skogen gir grunnlag for økt næringsmessig utnytting fremover. Gjennom FoU og målrettet virkemiddelbruk må det skapes konkurransedyktige rammebetingelser for næringen og utvikles nye markeder.

En markant tilvekstøkning i skogen gir grunnlag for økt næringsmessig utnytting

Klima i endring

Endrete klimabetingelser påvirker betingelsene for planteproduksjon både i jordbruk og skogbruk. Vekstsesongen forlenges, vi kan få større avlinger, men samtidig øker også risikoen for skader, avlingstap og forurensing fra landbruket. Det er en økt interesse for å ta i bruk frø- og plantesorter som har potensial for store avlinger. Utfordringen med nye sorter som ikke er tilpasset norske forhold, er forhøyet risiko for avlingssvikt og økonomisk tap. Både endringer i klima og jordbrukspraksis kan gjøre tilskuddene mindre treffsikre. Dette krever økt oppmerksomhet i årene framover.

REGELVERK OG FORVALTNING

En stor del av Landbruksdirektoratets virksomhet er knyttet til forvaltningen av jordbruksavtalen som beløper seg til over 14 milliarder kroner. Dette er et krevende oppdrag fordi en stor del av ansvaret for saksbehandling og kontroll er delegert kommunene, mens ansvaret ligger hos oss. Dette fordrer at vi hele tiden videreutvikler vår samhandling med fylkesmannsembetene som er statens ytre etat. Vi må formidle forvaltningskompetanse og drive kontroll for å sikre at vi har god kontroll med at midlene blir forsvarlig forvaltet.

Av samme grunn er det også et mål å få et regelverk som er enklere å forstå og enklere å forvalte. Det bedrer muligheten for at like saker blir behandlet likt uavhengig av bosted.

Et enklere regelverk er et naturlig mål for en virksomhet som ønsker å være brukerrettet. Jo enklere regelverket er å forstå, jo færre brukere har behov for å søke bistand hos oss, fylkesmannen eller i kommunen. I tillegg er det billigere å gjøre om til digitale søknadsprosesser. Lettfattelig språk i brukerveiledningene er også helt avgjørende. Det gjelder både utvikling av digitale skjemaer og vedlikehold av fagsystemene.

Langsiktig reindriftsforvaltning

Landbruksdirektoratet kan bidra til å sikre stabile rammevilkår gjennom å klargjøre fortolkninger av regelverket rundt det interne selvstyret i reindriftsnæringen. Noe som vil gi løsninger på lang sikt, er å bistå fylkesmannen i arbeidet med å utarbeide bruksregler for de såkalte fellesbeitene på Finnmarksvidda. Etablering av en ordning med mekling ved interne konflikter om reintall, beitegrenser og beitebruk kan bidra til løsning.

Direktoratet må derfor arbeide med å finne en langsiktig løsning på de bakenforliggende årsakene til det høye reintallet i deler av Finnmark. Starten på dette arbeidet er beskrevet ovenfor, og skal gi grunnlag for at næringen kan ta ansvar for selvstyret, slik dagens reindriftslov forutsetter.

En eventuell prosess med sanksjoner mot distrikter/siidaer som ikke følger påleggene i forbindelse med reintallsregulering i indre Finnmark, blir utfordrende fordi denne typen reaksjoner aldri før er blitt gjennomført i forvaltningen av reindrift. Signalene fra Stortinget og Regjeringen er så klare at det er avgjørende å nå målene. Samtidig er dette et vanskelig juridisk område.

ORGANISERING I LANDBRUKSDIREKTORATET

Innenfor digitalisering har Landbruksdirektoratet en spesiell utfordring i og med at virksomheten opererer på nasjonalt nivå, samtidig som direktoratet

Et enklere regelverk er et naturlig mål for en virksomhet som ønsker å være brukerrettet

har ansvaret for å etablere forvaltningssystemer også for lokale og regionale myndigheter. De senere årene er det etablert flere nye elektroniske tjenester og systemer som har gitt varig økte driftsutgifter for direktoratet, mens nytten og potensiell innsparing i all hovedsak har oppstått hos sluttbrukere og hos andre forvaltningsledd som kommuner og fylkesmenn. Dette gjør det spesielt utfordrende for direktoratet å gjennomføre utviklingsprosjekter innenfor IKT-området, fordi utvikling, vedlikehold og drift av nye systemer og tjenester i liten grad kan finansieres gjennom innsparingstiltak i egen virksomhet.

Direktoratet har i 2015 følgende utfordringer innenfor e-forvaltning:

- Døgnåpen forvaltning og selvbetjeningstjenester gir mer komplekse krav som øker direktoratets utviklings-, drifts og vedlikeholdskostnader.
- Nye elektroniske tjenester fører til varig økte drifts- og vedlikeholdskostnader for direktoratet, mens nytten i all hovedsak oppstår hos sluttbrukere, kommuner og fylkesmenn.
- Modernisering av eldre systemer krever investeringer. Samtidig utgjør de eldre systemene en begrensning i forhold til å tilby nye tjenester for forvaltning og sluttbrukere.

Utvikle organisasjonen

Skal brukerne møte en velfungerende og moderne forvaltning, er vi nødt til å organisere oss smart. Det er naturlig å legge en del ressurser i det arbeidet for en ny virksomhet. Motiverte medarbeidere i en velfungerende organisasjon er det beste utgangspunktet. For å oppnå maksimal effekt av å opprette Landbruksdirektoratet som en sammenslått enhet, er det vesentlig å drive organisasjonsutvikling. Prosjektet som er opprettet og skal drive hele prosessen, skal organisere opp en lang rekke delprosjekter som sikter mot samme mål. Det innebærer å finne løsninger som sikrer at vi ikke er dobbelt organisert i Oslo og Alta og ikke minst å finne de gode løsningene for å styrke miljøet i Avdeling reindrift.

Internkontroll

Landbruksdirektoratet skal fortsette arbeidet med å utvikle internkontrollen. For å lykkes med dette arbeidet er det vesentlig å legge en god strategi og arbeide videre med å få god lederforankring og innsikt om hva internkontroll er.

Et godt og helhetlig system for internkontroll er ikke bare nødvendig for å sikre en forsvarlig forvaltning av offentlige midler. Det er også en arbeidsform som på sikt vil være både rasjonell og effektiv for oss som direktorat.

Målbare mål

Mangfoldet i arbeidsoppgaver og forvaltningsløsninger gjør det til en utfordring å finne gode metoder for å måle egen utvikling. Dette kommer til å bli et vesentlig arbeid fremover. Arbeidet med en virksomhetsstrategi for Landbruksdirektoratet er første etappe.

**Motiverte
medarbeidere
i en velfungerende
organisasjon
er det beste
utgangspunktet**

DEL 6
ÅRS-
REGNSKAP

Årsregnskap innhold

LEDELSESKOMMENTAR

ÅRSREGNSKAP 2014 / 46

REGNSKAP FOR
**STATENS LANDBRUKS-
FORVALTNING / 52**

REGNSKAP FOR
**STATENS REINDRIFTS-
FORVALTNING / 60**

REGNSKAP FOR
**LANDBRUKETS
UTVIKLINGSFOND / 69**

REGNSKAP FOR
**REINDRIFTENS
UTVIKLINGSFOND / 72**

REGNSKAP FOR
JORDFONDET / 75

REGNSKAP FOR
**SKADEFONDET
FOR LANDBRUKS-
PRODUKSJON / 76**

Ledelses- kommentar årsregnskap 2014

Landbruksdirektoratet ble opprettet 1. juli 2014 etter sammenslåing av Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning. Direktoratet er et ordinært forvaltningsorgan underlagt Landbruks- og matdepartementet og fører regnskap i henhold til kontantprinsippet.

Landbruksdirektoratet setter landbrukspolitikken ut i livet og er støtte- og utredningsorgan for LMD. Direktoratet forvalter økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket, landbasert næringsmiddelindustri og handel. Virkemidlene skal bidra til god måloppnåelse innenfor de overordnede målene for landbrukspolitikken. Som en del av direktoratets oppgaver, fører vi regnskap for en rekke statlige fond. De fond direktoratet har forvaltningsansvar for er inkludert i vårt årsregnskap, se senere omtale. Fondet for forskningsavgift på jordbruksprodukter og Utviklingsfondet for skogbruk har egne styreverv som avlegger egne årsregnskap.

BEKREFTELSE

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks om økonomistyring. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Landbruksdirektoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Vi avlegger bevilgningsrapportering og artskontorrapportering for to virksomheter siden Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning beholdt sine respektive kapitler og poster ut 2014 etter sammenslåingen.

Jeg bekrefter også at bevilgningsrapportering og fondsregnskapene for Landbrukets utviklingsfond, Reindriftens utviklingsfond, Jordfondet og Skadefondet for landbruksproduksjon gir et dekkende bilde for fondenes virksomhet.

VURDERING AV VESENTLIGE FORHOLD

Siden Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning regnskapsmessig er ført adskilt i hele 2014, rapporterer og omtaler vi virksomhetene separat i teksten som følger.

Statens landbruksforvaltning

I 2014 har Statens landbruksforvaltning samlet disponert tildelinger på utgifts-siden med 190 168 000 kroner, jf. bevilgningsrapporteringen og note A, kapittel 1143. Merutgiften for post 01 driftsutgifter ble 13 858 786 kroner. Etter justering for en avgitt belastningsfullmakt og inntekter fra offentlige refusjoner og merinntekter, har Statens landbruksforvaltning en mindreutgift på 5 150 331 kroner som er søkt overført til neste år på post 01 iht. beregninger i note B.

Statens landbruksforvaltning er tildelt til sammen 14 968 663 013 kroner på utgiftskapitler som benyttes til å forvalte tilskudd og erstatninger. Av dette er 14 756 193 512 kroner utbetalt i 2014. Dette er en utnyttelsesgrad på 98,6 prosent. Utbetalinger over en rekke tilskudds- og erstatningsordninger er ikke avgrenset til ett budsjettår, og bevilgningene er derfor overførbare. Vi søker departementet om å overføre mindreutgiften på 107 892 015 kroner til neste år, jf. note B.

Statens landbruksforvaltning har inntektsført 55 771 133 kroner på inntektskapittelet. Det er 17 146 133 kroner mer enn Landbruks- og matdepartementet har satt som inntektskrav i tildelingsbrevet. Merinntektene skyldes hovedsakelig refusjon av utgifter som skal dekkes av ulike fond og ordninger vi administrerer, som f.eks honorarer, reisekostnader og deltakeravgift til eksterne parter.

Artskontorapporteringen viser utbetalinger til lønn og sosiale utgifter på 121 245 711 kroner etter refusjon av sykepenger, jf. note 2. Lønnsandelen av driftsutgiftene er 58 prosent. Det er relativt lavt i en statlig virksomhet, men vi har som mål å ligge rundt 50 prosent. Videre summerte utgifter til drift og investeringer eksklusiv utbetalinger av tilskudd seg til 82 601 392 kroner. Statens landbruksforvaltning har betydelige utgifter til kjøp av konsulenttjenester, jf. note 4. Vi har en rekke IKT-systemer som benyttes i tilskudds- og erstatningsforvaltningen. Midler til å utvikle systemene finansieres delvis via ordningene og delvis på eget driftsbudsjett, mens vedlikeholdet finansieres over egen drift. Disse vedlikeholdstjenestene kjøpes av eksterne leverandører, og utgjorde 33 829 520 kroner i 2014. Dette er i overkant av 16 prosent av driftsutgiftene. For å digitalisere og effektivisere våre tjenester, er det viktig å utvikle nye systemer og videreutvikle de vi allerede har. Disse utgiftene vil derfor være betydelige også i fremtiden. Det ble i 2014 utbetalt 2 143 401 kroner til lisenser og inventar/datamaskiner som er finansiert av tildelte midler på post 01, der lisenser utgjør hoveddelen.

Rapporterte inntekter beløp seg til 55 771 133 kroner. 38 507 206 kroner er inntekter fra statlige fond og ordninger som skal dekke Statens landbruksforvaltnings utgifter knyttet til vår administrasjon og regnskapsføring av disse, jf. note 1. I tillegg belaster vi vårt driftsregnskap med utgifter som gjelder disse fondene/ordningene og hvor de refunderer utgiften. For 2014 beløp denne inntekten seg til 17 263 927 kroner.

Mellomværende med statskassen utgjorde 130 594 293 kroner per 31. desember 2014. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende har Statens landbruksforvaltning en kundefordring på 16 601 649 kroner, andre fordringer på - 3 379 471 kroner og annen kortsiktig gjeld på 3 716 161 kroner som ikke er gjort opp og derfor ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Statens reindriftsforvaltning

I 2014 har Statens Reindriftsforvaltning disponert tildeling til driftsutgifter med 50 457 000 kroner, jf. bevilgningsrapporteringen og note A. Mindreutgiften for post 01 driftsutgifter ble 24 808 760 kroner. Etter justering for avgitte belastningsfullmakter til fylkesmannsembetet og inntekter fra offentlige refusjoner har Statens Reindriftsforvaltning en mindreutgift på 2 989 995 kroner. Det er søkt om overføring til neste år på post 01 iht. beregninger i note B.

Til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold har Staten Reindriftsforvaltning disponert tildeling på 15 360 000 kroner, jf. Bevilgningsrapporteringen og note A. Mindreutgiften for post 45 ble 13 581 842 kroner. Etter justering for avgitte belastningsfullmakter har Statens Reindriftsforvaltning en mindreutgift på 11 137 068 kroner. Mindreforbruket er knyttet til prosjekt som ikke er avsluttet i 2014, samt avsetning til et mulig erstatningskrav fra finske myndigheter. Det er søkt om overføring til neste år på post 45 iht. beregninger i note B.

Til ordninger som benyttes for å forvalte tilskudd, har Statens Reindriftsforvaltning disponert tildeling for til sammen 94 532 000 kroner. Mindreutgiften ble til sammen 23 541 960 kroner. Etter justeringer for belastningsfullmakter er det samlede mindreforbruket 21 621 156 kroner. Av dette utgjør 23 541 960 kroner overførbare tildelinger. Det er søkt om overføring til neste år på post 71, 82, 75 og 79. Se beregninger i note B.

Artskontorrapporteringen viser at utbetaling til lønn og sosiale utgifter utgjør 15 664 555 kroner etter refusjon av sykepenger mm. Lønnsandelen av driftsutgiftene utgjør 56 prosent. Rapporterte utgifter til drift og investeringer eksklusiv utbetalinger av tilskudd utgjør 14 189 242 kroner. Utgifter til drift av IKT-systemer og reiseutgifter utgjør hovedtyngden av utbetalinger til drift.

Mellomværende med statskassen utgjorde 86 242 kroner per 31. desember 2014. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende har Statens reindriftsforvaltning en leverandørgjeld på 33 061 kroner som ikke er gjort opp og derfor ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Landbrukets utviklingsfond

Midler fra Landbrukets utviklingsfond skal brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnet på landbrukseiendommer. Rammer og forutsetninger blir fastsatt av Stortinget etter det årlige jordbruksoppgjøret. LMD fastsetter forskrifter og/eller nærmere regler for forvaltningen og fordeler midlene til tilskuddsforvalterne. De ulike forvaltningsorganene kan fastsette utfyllende retningslinjer der det er behov for dette.

Utgiftene til administrasjon mv. blir dekket av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av LMD. Tilskudd og lån som blir betalt tilbake går inn i fondet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor Statens konsernkontoordning i Norges Bank, samt gjennom Innovasjon Norges (IN) utlånsvirksomhet.

Fondsregnskapet for 2014 viser et underskudd på 35 mill. kroner. Det var prognostisert et underskudd på 326 mill. kroner. Avviket skyldes 112 mill. kroner i økt bevilgning til fondet etter jordbruksoppgjøret, samt at det ble utbetalt 179 mill. kroner mindre enn prognosen da enkelte ordninger er mer forsinket og har vært

mindre attraktive enn forventet.

Fondets ansvar er på 2 248 mill. kroner og har økt med 62 mill. kroner i 2014. Rentestøtteordningen har et beregnet ansvar på 773 mill. kroner, mens beregnet ansvar ved nyttår var 176 mill. kroner da renten nå er historisk lav. Innvilgningsrammen til fondet økte både i 2013 og 2014, denne økningen gjør at ansvaret i fondet fortsetter å øke. Dette kommer av at mange av LUF-ordningene er prosjekter som ofte går over flere år og mange av utbetalingene vil derfor komme en stund etter innvilget søknad.

Reindriften utviklingsfond

Reindriftens utviklingsfond skal, gjennom bruk av økonomiske virkemidler, bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål. Økonomiske rammer og føringer for øvrig blir fastsatt av Stortinget etter de årlige reindriftsforhandlingene. LMD fastsetter forskrifter. Reindriftens utviklingsfond har et styre, som forvalter deler av fondet.

Fondets regnskap for 2014 er gjort opp med et overskudd på 16,3 mill. kroner. Inntektssiden består av bevilgning over reindriftsavtalen på 42 mill. kroner, tilbakebetaling av lån, renteinntekter, samt innbetalt prammeavgift over flere år. Fondets ansvar per 31. desember 2014 er 53 688 mill. kroner.

Jordfondet

Stortinget vedtok å avslutte fondet i 2005. Midlene i fondet har vært bundet opp i eiendommer som måtte avhendes før fondet kunne avsluttes. I løpet av 2013 var alle eiendommene solgt unna og restkapitalen kunne benyttes til skogvern. I løpet av 2014 er fondskapitalen overført til Miljødirektoratet og fondet er avsluttet. Dette er bare en balanseføring, slik at det foreligger ikke noe resultat og balanse pr 31. desember 2014.

Skadefondet for landbruksproduksjon

Skadefondet for landbruksproduksjon ble i jordbruksavtalen for 2011 vedtatt avvirket fra 1.7.11. Kostnadene ved erstatning utbetales etter dette over kapittel og post 1150.71. I løpet av 2014 er egenkapitalen inntektsført på Finansdepartementets kapittel og post 5309.29 og fondet er avvirket.

TILLEGGSOPPLYSNINGER

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Statens landbruksforvaltning, Statens reindriftsforvaltning, Landbrukets utviklingsfond, Reindriftens utviklingsfond, Jordfondet og Skadefondet for landbruksproduksjon. Regnskapene er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015. Beretningen er unntatt offentlighet til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider så snart dokumentet er offentlig.

For 2014 har vi ikke sammenlignet regnskapstallene med fjoråret siden dette er første året vi avgir regnskapsoppstillingen etter ny mal.

Oslo, 13. mars 2015

JØRN ROLFSEN
Administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Landbruksdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene») fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1., nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsipper, men er gruppert ulikt. Belastningsfullmaktene for utvikling av IKT-systemer føres ikke på tilskuddskonti, derfor får vi differanser på beløpene som er rapportert under bevilgnings- og artskontorrapporteringen.

Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

BEVILGNINGSRAPPORTERINGEN

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som virksomhetene har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomhetene står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

ARTSKONTORAPPORTERINGEN

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Statens landbruksforvaltning og Statens reindriftsforvaltning har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomhetene har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingen skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering Statens landbruksforvaltning

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindreutgift
1138	Støtte til organisasjoner m.m.	71	Tilskudd	A	108 031	-8 593	116 624
1139	Genressurser, miljø- og ressursreg	70	Tilskudd	A	600 000	600 000	0
1143	Drift	01	Driftsutgifter	A B	190 168 000	204 026 786	-13 858 786
1143	Tilskudd til veterinærdekning	60	Tilskudd	A	132 249 000	131 134 832	1 114 168
1143	Tilskudd til beredskap i kornsektoren	70	Tilskudd	A	709 000	11 435	697 565
1143	Erstatninger	72	Tilskudd	A	302 000	270 442	31 558
1143	Tilskudd erstatninger m.m.	73	Tilskudd	A	45 610 000	17 593 494	28 016 507
1143	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	75	Tilskudd	A	1 000 000	117 450	882 550
1148	Naturskade - erstatninger	71	Tilskudd	A	238 750 000	225 449 740	13 300 260
1149	Tilskudd til Utv.fondet for skogbruket	51	Tilskudd	A	3 497 000	3 497 000	0
1149	Tilskudd til verdiskapningstiltak til skogbruket	71	Tilskudd	A B	114 558 368	36 740 687	77 817 681
1149	Tilskudd til skog, klima- og energitiltak	73	Tilskudd	A B	3 721 614	3 543 981	177 633
1150	Utredninger og evalueringer	01	Driftsutgifter	A	2 804 000	2 783 302	20 698
1150	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A B	4 207 000	0	4 207 000
1150	Fondsavsetninger	50	Tilskudd	A	1 301 547 000	1 301 547 000	0
1150	Markedsregulering	70	Tilskudd	A B	243 015 000	240 507 479	2 507 521
1150	Tilskudd til erstatninger	71	Tilskudd	A B	93 500 000	84 278 482	9 221 518
1150	Pristilskudd	73	Tilskudd	A	2 516 515 000	2 465 222 337	51 292 663
1150	Direkte tilskudd	74	Tilskudd	A B	8 407 286 000	8 397 490 659	9 795 341
1150	Utviklingstiltak	77	Tilskudd	A B	265 848 000	256 077 942	9 770 058
1150	Velferdsordninger	78	Tilskudd	A B	1 592 836 000	1 589 335 843	3 500 157
Sum utgiftsført					15 158 831 013	14 960 220 298	

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindreutgift
4143	Driftsinntekter	01	Driftsinntekter	B	38 625 000	55 771 133	17 146 133
4143	Refusjon fødsels- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	B	0	906 651	906 651
4143	Refusjon sykepenges	18	Refusjon av sykepenges	B	0	2 056 333	2 056 333
4150	Markedsordning for korn	85	Ymse		1 000	35 700	34 700
5309	Tilfeldig inntekter Finans	29	Ymse		0	1 129 733	
5511	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	71	Ymse		225 000 000	224 635 077	-364 923
5605	Renteinntekter	83	Ymse		0	19 504	19 504
5700	Trygdeavgifter	71	Ymse		88 000 000	88 000 000	0
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		0	14 760 400	
Sum inntektsført					351 626 000	387 314 529	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						14 572 905 768	

Kapitalkontoer

60087701	Norges Bank KK /innbetalinger					357 414 232	
60087702	Norges Bank KK/utbetalinger					-14 925 432 345	
60087703	Norges Bank KK/utbetalinger					-72 286 765	
711090	Endring i mellomværende med statskassen					67 399 109	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201412)

Konto	Tekst	2015	2014	Endring
711090	Mellomværende med statskassen	130 594 293	63 195 184	67 399 109

NOTE A Forklaring av samlet tildeling, utgifter

Statens landbruksforvaltning

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
113871	108 031		108 031
113970		600 000	600 000
114301	2 460 000	187 708 000	190 168 000
114360		132 249 000	132 249 000
114370	709 000		709 000
114372		302 000	302 000
114373		45 610 000	45 610 000
114375		1 000	1 000
114871		238 750 000	238 750 000
114951		3 497 000	3 497 000
114971	82 172 368	32 386 000	114 558 368
114973	321 614	3 400 000	3 721 614
115001		2 804 000	2 804 000
115021		4 207 000	4 207 000
115050		1 301 547 000	1 301 547 000
115070	4 782 000	238 233 000	243 015 000
115071		93 500 000	93 500 000
115073		2 516 515 000	2 516 515 000
115074	19 053 000	8 388 233 000	8 407 286 000
115077	13 432 000	252 416 000	265 848 000
115078	22 528 000	1 570 308 000	1 592 826 000

NOTE B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Statens landbruksforvaltning

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindretgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merintekter iht mer-inntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
113871	«kan overføres»	116 624		116 624	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	116 624		116 624
113970	«kan overføres»	0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	0		0
114301	«kan overføres»	-13 858 786	-1 100 000	-14 958 786	2 962 984	17 146 133			5 150 331	9 508 400	5 150 331
114360		1 114 168		1 114 168	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114370	«kan overføres»	697 565		697 565	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	697 565		Ordningen avsluttes
114372	«overslagsbevilgning»	31 558		31 558	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114373	«overslagsbevilgning»	28 016 507		28 016 507	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114375		882 550		882 550	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114871	«overslagsbevilgning»	13 300 260		13 300 260	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114951		0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114971	«kan overføres»	77 817 681		77 817 681	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	77 817 681		77 817 681
114973	«kan overføres»	177 633		177 633	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	177 633		177 633
115001	«kan overføres»	20 698		20 698	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	20 698	140 200	0
115021	«kan overføres»	4 207 000		4 207 000	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	4 207 000		4 207 000
115050		0		0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
115070	«kan overføres»	2 507 521		2 507 521	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	2 507 521		2 507 521
115071	«overslagsbevilgning»	9 221 518		9 221 518	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
115073	«overslagsbevilgning»	51 292 663		51 292 663	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
115074	«kan overføres»	9 795 341		9 795 341	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	9 795 341		9 795 341
115077	«kan overføres»	9 770 058		9 770 058	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	9 770 058		9 770 058
115078	«kan overføres»	3 500 157		3 500 157	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	3 500 157		3 500 157

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av brukte bevilgninger.

FORTSETTELSE – NOTE B

Statens landbruksforvaltning

FORKLARING TIL BRUK AV BUDSJETTFULLMAKTER

Stikkordet «kan overføres»

Virksomhetens driftsbevilgning er gitt med stikkord "kan overføres". Beløpet stammer fra årets og fjorårets bevilgning og vi lar beløpet inngå som en del av mulig overførbart beløp.

Ordningen på kapittel 113871 gjelder arbeid med EUs tømmerforordning i Norge og det er gitt en bevilgning på 108 031 kroner. Økning i rammen skyldes postering av kreditnota for arbeid utført i 2013. Vi ber om overførsel av ubrukt bevilgning. Ordningen på kapittel 114370 borfalt i 2013. Årets utbetaling er restutbetaling. Bevilgningen under kapittel 114971 bevilges til flerårige prosjekter som det tar tid å iverksette. Derfor ber vi om overføring av ubrukte midler. Driftstilskudd til uttak av flisproduksjon på kapittel 114973 er oppgjort i 2014 og vi ber om at restbeløpet overføres til 2015 og tilføres ordningen tilskudd til skogkultur. Prosjektene under kapittel 115001 er ferdig og vi ber ikke om overføring av ubrukte midler. Bevilgningen under kapittel 115021 er nyopprettet og arbeidet vil starte i 2015. Vi ber derfor om at ubrukte midler overføres. Ubrukte midler under kapitlene 115070, 115074, 115077 og 115078 ber vi om overføres til jordbruksforhandlingene for å bevilges på nytt. Resterende kapitler har en restbevilgning som er null.

Uten stikkord

I de tilfeller bevilgningen ikke er brukt opp kan ikke ubrukte bevilgninger overføres til neste år.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Virksomheten disponerer bevilgninger som er gitt med stikkord «overslagsbevilgninger» Ubrukte bevilgninger kan da ikke overføres.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Virksomheten har gitt Direktoratet for økonomistyring (DFØ) fullmakt til å belaste kapittel 114301 med 1 100 000 kroner for å dekke utgifter til lønns- og regnskapstjenester. DFØ har disponert hele fullmakten. Virksomhetens mer-/mindreforbruk er korrigert for dette beløpet.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Virksomheten har fullmakt til å overskride kapittel 114301 mot refusjoner av lønnsutgifter og har brukt årets refusjoner til å dekke inn merforbruket på kapittel 114301.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Virksomheten har fullmakt til å overskride kapittel 114301 med merinntekter under kapittel 414301 og har brukt årets merinntekt til å dekke inn merforbruk på kapittel 114301.

Oppstilling av artskontorrapporteringen Statens landbruksforvaltning

	Note	31. desember 2014
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Andre innbetalinger	1	55 771 133
Sum innbetalinger		55 771 133
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	124 208 695
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-2 962 984
Utbetalt til investeringer	3	2 143 401
Andre utbetalinger til drift	4	80 442 177
Utbetaling av finansutgifter	4	15 814
Sum utbetalinger		203 847 104
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		148 075 971
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter avgifter gebyrer m.m.	5	224 690 280
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		224 690 280
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	14 665 410 210
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		14 665 410 210
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		14 760 400
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		1 129 733
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		15 890 132
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		14 572 905 768
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld		31.12 2014
Fordringer på ansatte		20 000
Andre kortsiktige fordringer		28 773 103
A-konto forskud slakterier		69 896 881
A-konto forskudd meierier		47 343 563
Kasse (legg til linjer og vis på konto)		7 841
Forskuddskonto diverse innbetalt		-8 283
Skyldig skattetrekk		-10 740 282
Skyldig forskningsavgift		-652 759
Skyldig omsetningsavgift		-3 591 871
Forskuddskonto innbetalt av leverandør		-27 608
Skyldig overproduksjonsavgift		-426 291
Sum mellomværende med statskassen	7	130 594 293

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet

Statens landbruksforvaltning

Andre innbetalinger	31. desember 2014
Annen driftsrelatert inntekt inntektskravet	38 507 206
Drift forvaltning av systemene ifm Skogfond	2 100 000
Annen driftsrelatert inntekt	15 163 927
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	55 771 133

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn

Statens landbruksforvaltning

Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	31. desember 2014
Lønninger	104 169 542
Arbeidsgiveravgift	14 760 400
Andre ytelser	5 278 753
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	124 208 695

Offentlige refusjoner vedrørende lønn	
Sykepenger og andre refusjoner	2 962 984
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	2 962 984

Antall årsverk:	192
-----------------	-----

Note 3 Utbetalt til investeringer

Statens landbruksforvaltning

	31. desember 2014
Lisenser	1 639 941
Inventar og datamaskiner	503 461
Sum utbetalt til investeringer	2 143 401

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter Statens landbruksforvaltning

Andre utbetalinger til drift	31. desember 2014
Husleie	13 243 520
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	422 570
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	3 530 851
Reparasjon og vedlikehold av maskiner utstyr mv.	519 112
Mindre utstysanskaffelser	1 053 909
Leie av maskiner inventar og liknende	2 820 544
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	44 879 247
Reiser og diett	2 989 561
Annonsering	1 294 092
Porto	1 209 128
Kurs og seminarer for egne og eksterne deltagere	2 604 912
Saksomkostninger ved overskjønn og klagesaker	1 883 174
Øvrige driftsutgifter	3 991 558
Sum andre utbetalinger til drift	80 442 177
Utbetaling av finansutgifter	
Renteutgifter	15 814
Sum utbetaling av finansutgifter	15 814

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten Statens landbruksforvaltning

	31. desember 2014
Salg importkovter	224 635 077
Prisutjevning kraftfôr	35 700
Renteinntekter til staten (Statskonto 560583)	19 504
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	224 690 280

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Statens landbruksforvaltning

Andre utbetalinger til drift	31. desember 2014
Overføringer til statlige fond	1 318 144 000
Overføringer til andre statlige regnskaper	12 360 652
Tilskudd til kommuner	131 134 832
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	2 833 774 786
Tilskudd til husholdninger	10 275 147 868
Tilskudd til ideelle organisasjoner	82 500 000
Tilskudd til statsforvaltningen	12 348 072
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	14 665 410 210

FORKLARING TIL BRUK AV TILSKUDD

Overføring til statlige fond

Vi overfører bevilgning til Landbrukets utviklingsfond og Utviklingsfondet for skogbruket.

Overføringer til andre statlige regnskaper

Gjelder blandt annet overføring av kapitalen på Skadefondet for landbruksproduksjon.

Tilskudd til kommuner

Gjelder ordningen Tilskudd til veterinærdekning over kapittel 114360.

Tilskudd til ikke-finansielle foretak

Gjelder de fleste tilskudds- og erstatningsutbetalinger vi forvalter der bonden og enkeltpersoner er hovedmottaker.

Tilskudd til husholdninger

Gjelder de fleste tilskudds- og erstatningsutbetalinger vi forvalter der bonden og enkeltpersoner er hovedmottaker.

Tilskudd til ideelle organisasjoner

Gjelder overføring til en aktør.

Tilskudd til statsforvaltningen

Gjelder overføringer til fylkesmannen.

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Statens landbruksforvaltning

	31. desember 2014 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31. desember 2014 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	16 601 649	0	16 601 649
Andre fordringer	142 654 076	146 033 547	-3 379 471
Kasse og bank	7 841	7 841	0
Sum	159 263 566	146 041 388	13 222 178
Kortsiktig gjeld			
Skyldig skattetrekk	-10 740 282	-10 740 282	0
Annen kortsiktig gjeld	-8 422 974	-4 706 813	-3 716 161
Sum	-19 163 256	-15 447 095	-3 716 161
Sum	140 100 310	130 594 293	9 506 017

Oppstilling av bevilgningsrapportering Statens reindriftsforvaltning

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindreutgift
1147	Drift	01	Driftsutgifter	A B	50 457 000	25 648 240	24 808 760
1147	Større nyanskaffelser og vedlikehold	45	Større utstyre- anskaffelser og vedlikehold	A B	15 360 000	1 778 158	13 581 842
1147	Tilskudd til fjellstuer	70	Tilskudd	A B	750 000	720 387	29 613
1147	Omstill.tiltak indre Finnmark	71	Tilskudd	A B	14 820 000	3 668 514	11 151 486
1147	Radioaktivitetstiltak	82	Diverse	A B	2 696 000	532 426	2 163 574
1151	Tilskudd til org.arbeid	72	Tilskudd	A B	6 100 000	6 100 000	0
1151	Kostn.senkende og dir. tilskudd	75	Tilskudd	A B	67 921 000	59 159 383	8 761 617
1151	Velferdsordninger	79	Tilskudd	A B	2 245 000	809 330	1 435 670
Sum utgiftsført					160 349 000	98 416 438	

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindreutgift
4147	Driftsinntekter	01	Driftsinntekter		39 000	11 839	-27 161
4147	Refusjon fødselspenger	16	Refusjon av foreldrepenger			326 897	326 897
4147	Refusjon sykepenger	18	Refusjon av sykepenger			56 116	56 116
5309	Ymse Inntekter	29	Ymse			28 569	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiver- avgift		0	7 262	
Sum inntektsført					39 000	430 683	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						97 985 756	

Kapitalkontoer

60061501	Norges Bank KK /innbetalinger					735 077	
60061502	Norges Bank KK/utbetalinger					-100 077 397	
711040	Endring i mellomværende med statskassen					1 356 564	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201412)

Konto	Tekst	2015	2014	Endring
711040	Mellomværende med statskassen	86 242	-1 270 322	1 356 564

NOTE A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Statens reindriftsforvaltning

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
114701	1 832 000	48 625 000	50 457 000
114745	8 571 000	6 789 000	15 360 000
114770	0	750 000	750 000
114771	7 200 000	7 620 000	14 820 000
114782	2 696 000	0	2 696 000
115172	0	6 100 000	6 100 000
115175	7 221 000	60 700 000	67 921 000
115179	245 000	2 000 000	2 245 000

NOTE B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Statens reindriftsforvaltning

Kapittel og post	Stikkord	Merugift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreført utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
114701	«kan overføres»	24 808 760	-22 646 108	2 162 652	854 503	-27 161	0	0	2 989 994	2 522 850	2 522 850
114745	«kan overføres»	13 581 842	-2 444 774	11 137 068	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	11 137 068	11 137 068	11 137 068
114770		29 613	0	29 613	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
114771	«kan overføres»	11 151 486	-1 891 191	9 260 295	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	9 260 295	9 260 295	9 260 295
114782	«kan overføres»	2 163 574	0	2 163 574	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	2 163 574	2 163 574	2 163 574
115172		0	0	0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell			
115175	«kan overføres»	8 761 617	0	8 761 617	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	8 761 617	8 761 617	8 761 617
115179	«kan overføres»	1 435 670	0	1 435 670	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	1 435 670	1 435 670	1 435 670

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29 unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

FORTSETTELSE – NOTE B

Statens reindriftsforvaltning

FORKLARING TIL BRUK AV BUDSJETTFULLMAKTER

Stikkordet «kan overføres»

Virksomhetens driftsbevilgning er gitt med stikkord «kan overføres». Beløpet stammer fra årets og fjorårets bevilgning og vi lar beløpet inngå som en del av mulig overført beløp. Bevilgning under kapitlene 114745 og 114771 bevilges til flerårige prosjekter som det tar tid å iverksette. Bevilgning under kapittel 114782 består kun av fjorårets bevilgning, da hele årets bevilgning er overført kapittel 114701. Vi ber om overførsel av ubrukte midler.

Ubrukte midler på kapitlene 115175 og 115179 ber vi om overføres til reindriftsforhandlingene for å bevilges på nytt.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Fylkesmannsembetene har hatt belastningsfullmakter på kapitlene 114701, 114745 og 114771. På kapittel 114701 har Fylkesmennene et netto mindreforbruk på driftsutgiftene på tilsammen 150 378 kroner. På kapittel 114745 har Fylkesmannsembetene et mindreforbruk på 3 742 729 kroner og dette skyldes flerårige prosjekter som ikke er iverksatt. På kapittel 114771 er det kun Fylkesmannen i Finnmark som har belastningsfullmakt. De har et mindreforbruk på 3 758 809 kroner og dette skyldes omstillingstiltak i indre Finnmark som ikke er iverksatt.

Uten stikkord

I de tilfeller bevilgningen ikke er brukt opp, kan ikke ubrukte bevilgninger overføres til neste år.

Oppstilling av artskontorrapporteringen

Statens reindriftsforvaltning

	Note	31. desember 2014
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Salgs- og leieinntekninger	1	11 839
Sum inntekninger		11 839
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	16 047 568
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-383 013
Utbetalt til investeringer	3	684 328
Andre utbetalinger til drift	4	13 504 914
Sum utbetalinger		29 853 798
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		29 841 959
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	68 179 628
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		68 179 628
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		7 262
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		28 569
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		35 831
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		97 985 756
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld		31.12 2014
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	72 295
Sum mellomværende med statskassen		72 295

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet

Statens reindriftsforvaltning

Salgs- og leieinnbetalinger	31. desember 2014
Innbetalinger for merkeprotokollen	11 839
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	11 839

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn

Statens reindriftsforvaltning

Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	31. desember 2014
Lønninger	13 376 996
Arbeidsgiveravgift	7 262
Andre ytelser	2 663 311
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	16 047 568

Offentlige refusjoner vedrørende lønn	
Sykepenger og andre refusjoner	383 013
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	383 013

Antall årsverk:	25.57
-----------------	-------

Note 3 Utbetalt til investeringer

Statens reindriftsforvaltning

	31. desember 2014
Immaterielle eiendeler og liknende	332 661
Maskiner og transportmidler	116 455
Driftsløse inventar, verktøy og liknende	235 212
Sum utbetalt til investeringer	684 328

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter Statens reindriftsforvaltning

Andre utbetalinger til drift	31. desember 2014
Husleie	1 110 707
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	162 297
Reparasjon og vedlikehold av maskiner utstyr mv.	371 201
Mindre utstyrsanskaffelser	336 298
Leie av maskiner inventar og liknende	203 630
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	4 294 355
Reiser og diett	3 112 547
Øvrige driftsutgifter	3 913 879
Sum andre utbetalinger til drift	13 504 914
Sum utbetaling av finansutgifter	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten Statens reindriftsforvaltning

	31. desember 2014
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	8 926 453
Tilskudd til husholdninger	58 023 175
Tilskudd til Statsforvaltningen	1 230 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	68 179 628

FORKLARING TIL BRUK AV TILSKUDD

Tilskudd til ikke-finansielle foretak

Gjelder de fleste tilskudds- og erstatningsutbetalinger vi forvalter der reineier og enkeltpersoner er hovedmottaker.

Tilskudd til husholdninger

Gjelder de fleste tilskudds- og erstatningsutbetalinger vi forvalter der reineier og enkeltpersoner er hovedmottaker.

Tilskudd til statsforvaltningen

Gjelder overføring til Jernbaneverket som skal ivareta bygging av sperregjerde ved Forollhogna.

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Statens reindriftsforvaltning

	31. desember 2014 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31. desember 2014 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Andre fordringer	13 947	13 947	0
Sum	13 947	13 947	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	33 061	0	33 061
Annen kortsiktig gjeld	72 295	72 295	0
Sum	105 356	72 295	33 061
Sum	119 303	86 242	33 061

Prinsippnote for fondene

Fondene er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover ett budsjettår.

Jordfondet, Skadefondet for landbruksproduksjon, Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond ble opprettet ved vedtak i Stortinget. Fondenes regnskap for brutto inntekter og utgifter blir ført som særregnskap utenfor statsregnskapet. Krav til rapportering til statsregnskapet for statlige fond er omtalt i Bestemmelser om økonomistyring i staten, punkt 3.6.

Kapitalen i fondene er plassert på rentebærende oppgjørskonto i Norges Bank. Fondene skal rapportere beholdningen og endringer på oppgjørskontoen hver måned til statsregnskapet. Ved årets slutt vises denne rapporteringen samlet i oppstilling av bevilgningsrapportering som beholdninger rapportert i likvidrapport.

Innestående beholdning på fondets oppgjørskonto skal oppføres i kapitalregnskapet som fondets kontolån i staten. Jordfondet er statens eiendel, og skal også oppføres i kapitalregnskapet som statens eiendel. Ved årets slutt vises dette i oppstilling av bevilgningsrapporteringen som beholdninger rapportert til kapitalregnskapet.

Note A utarbeides ikke for Jordfondet og Skadefondet for landbruksproduksjon på bakgrunn av at det ikke er gitt tildelinger over statsbudsjettet til fondene i 2014.

Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Dette innebærer at inntektene (overføringer til fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er innbetalt. Utgifter (overføringer fra fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er utbetalt. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Landbrukets utviklingsfond

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	2014
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		1 547 097 589
Endringer i perioden		19 144 476
Sum utgiftsført		1 566 242 065

Beholdninger rapportert i likvidrapport

Konto	Tekst	Note	2014
811104	Beholdninger på konto i Norges Bank		1 566 242 065

NOTE A

Landbrukets utviklingsfond

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Fondsavsetninger	1 301 547 000

Oppstilling av resultat

Landbrukets utviklingsfond

	Note	2014
Overføring til fondet		
Overføringer fra andre statlige regnskaper	1	25 274 786
Overføring fra departementer	2	1 320 647 000
Sum overføringer til fondet		1 345 921 786
Overføringer fra fondet		
Overføringer til statlige fond	3	8 000 000
Overføring til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	4	52 250 945
Overføringer til andre statlige regnskaper	5	831 873 683
Overføring til kommuner	6	2 285 440
Overføring til fylkeskommuner	7	19 992 465
Overføringer til ikke-finansielle foretak	8	143 501 381
Overføringer husholdninger	8	223 698 440
Overføringer til idelle organisasjoner	8	98 890 831
Sum overføringer fra fondet		1 380 493 185
Periodens resultat		-34 571 399
Disponering		
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital		34 571 399

Oppstilling av balanse

Landbrukets utviklingsfond

	Note	2014
Eiendeler		
Utlån investeringslån IN		410 038 013
Akto LUF - IN		51 223 032
Oppgjørskonto i Norges Bank		1 566 242 065
Sum overføringer til fondet		2 027 503 110
Fondskapital og gjeld		
Opptjent fondskapital		2 027 503 110
Sum fondskapital og gjeld		2 027 503 110

Note 1 Overføring fra andre statlige regnskaper

Landbrukets utviklingsfond

Dette er i hovedsak renteinntekter og diverse andre inntekter. Det er også overført 2 mill. kroner Verdensarven fra kapittel 1420.81 og 1427.71.

Note 2 Overføring fra departementer

Landbrukets utviklingsfond

I tillegg til årsbevilgningen er det overført totalt 14 1 mill. kroner fra kapittel 1149.71 og 1149.73 som er utbetalt gjennom skogordningene i fondet. Det er også overført 6 mill. kroner til Utvalgte kulturlandskap fra Klima - og miljødepartementet.

Note 3 Overføringer til statlige fond

Landbrukets utviklingsfond

Overføring av bevilgningen til Samisk Utviklingsfond for 2013 og 2014.

Note 4 Overføringer til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter

Landbrukets utviklingsfond

Overføring til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter. Overføringer til forskningsorganer.

Note 5 Overføringer til andre statlige regnskaper

Landbrukets utviklingsfond

Hovedsakelig overføringer til Innovasjon Norge og Fylkesmannen.

Note 6 Overføring til kommuner

Landbrukets utviklingsfond

Veldig få overføringer i hovedsak ordningen Nasjonale turistveier.

Note 7 Overføring til fylkeskommuner

Landbrukets utviklingsfond

Rekruttering- og likestillingsmidler.

Note 8 Overføringer til ikke-finansielle foretak, husholdninger og ideelle organisasjoner

Landbrukets utviklingsfond

De fleste tilskuddsutbetalinger på ordninger som forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Oppstilling av bevilgningsrapportering Reindriftens utviklingsfond

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	2014
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		54 407 465
Endringer i perioden		16 311 536
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges bank		70 719 001

Beholdninger rapportert i kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2014
811111	Beholdninger på konto i Norges Bank		70 719 001

NOTE A

Reindriftens utviklingsfond

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	51	Tilskudd til Utviklings- og investerings- fondet	42 000 000

Oppstilling av resultat

Reindriftens utviklingsfond

	Note	2014
Overføring til fondet		
Overføring fra departementet	1	42 000 000
Overføringer fra andre statlige regnskapet	2	879 000
Overføringer fra andre	3	1 417 489
Sum overføringer til fondet		44 296 489
Overføringer fra fondet		
Overføringer til statlige fond	4	2 000 000
Overføring til andre statlige regnskaper	5	1 946 680
Overføringer til ikke-finansielle foretak	6	8 949 486
Overføringer til husholdninger	6	2 381 026
Overføringer til andre	6	11 681 103
Overføringer til ideelle organisasjoner	7	1 000 000
Sum overføringer fra fondet		27 958 296
Periodens resultat		16 338 193
Disponering		
Overføring av periodens resultat til opptjent fondkapital		-16 338 193

Oppstilling av balanse

Reindriftens utviklingsfond

	Note	2014
Eiendeler		
Oppgjørkonto Norges Bank		70 719 000
Sum eiendeler		70 719 000
Fondskapital og gjeld		
Egenkapital		70 718 474
Skatt 6. termin	8	526
Sum fondskapital og gjeld		70 719 000

Note 1 Overføring fra departementet Reindriftens utviklingsfond

Dette er årets bevilgning på kapittel 115151.

Note 2 Overføringer fra andre statlige regnskaper Reindriftens utviklingsfond

Renter fra Norges Bank.

Note 3 Overføringer fra andre Reindriftens utviklingsfond

Gjelder tilbakebetaling av lån og renter samt innbetaling av prammeavgift for flere år tilbake.

Note 4 Overføringer til statlige fond Reindriftens utviklingsfond

Overføring til Sametinget.

Note 5 Overføring til andre statlige regnskapet Reindriftens utviklingsfond

Overføring til Innovasjon Norge.

Note 6 Overføringer til ikke-finansielle foretak, husholdninger og andre Reindriftens utviklingsfond

De fleste tilskuddsutbetalinger som forvaltes av fondet.

Note 7 Overføringer til ideelle organisasjoner Reindriftens utviklingsfond

Overføring til Opplæringskontoret i Reindrift.

Note 8 Skyldig skattetrekk Reindriftens utviklingsfond

Honorar føres og utbetales fra fondet.

Oppstilling av bevilgningsrapportering Jordfondet

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	2014
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		521 773
Endringer i perioden		521 773
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges bank		-

Beholdninger rapportert i likvidrapport

Konto	Tekst	Note	2014
641101	Ordinære fond		-
811101	Beholdninger på konto i Norges Bank		-

Oppstilling av bevilgningsrapportering Skadefondet for landbruksproduksjon

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	2014
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		756 191
Endringer i perioden		756 191
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges bank		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31. desember 2014)

Konto	Tekst	Note	2014
811102	Beholdninger på konto i Norges Bank		-

Oppstilling av resultat Skadefondet for landbruksproduksjon

	Note	2014
Overføring til fondet		
Overføringer fra andre statlige regnskap	1	369
Sum overføringer til fondet		369
Overføringer fra fondet		
Sum overføringer fra fondet		-
Periodens resultat		369
Disponering		
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital		-369

Oppstilling av balanse Skadefondet for landbruksproduksjon

	Note	2014
Eiendeler		
Oppgjørskonto Norges Bank		-
Sum eiendeler		-
Fondskapital og gjeld		
Opptjent fondskapital		-
Sum fondskapital og gjeld		-

Note 1 Overføringer fra andre statlige regnskap Skadefondet for landbruksproduksjon

Inntektsføring av et gammelt krav som Kredinor har inndrevet. Senere innbetalte krav blir ført på kapittel og post 1150.71.

LANDBRUKSDIREKTORATET

OSLO /
Postboks 8140 Dep
0033 Oslo
Stortingsgt. 28
0161 Oslo
Telefon: 24 13 10 00
Telefaks: 24 13 10 05

ALTA /
Postboks 1104
9504 Alta
Markveien 14
9510 Alta
Telefon: 78 45 70 20
Telefaks: 78 45 70 49

www.landbruksdirektoratet.no

Foto: Landbruksdirektoratet,
Colourbox og iStock
Grafikkilde: Landbruksdirektoratet,
der ikke annet er oppgitt
Design: Itera

